

EBA/GL/2017/06

20/09/2017

Iránymutatások

a hitelintézetek hitelkockázat-kezelési
gyakorlatára és a várható
hitelveszteségek elszámolására
vonatkozóan

1. Megfelelés és beszámolási kötelezettségek

Az iránymutatások jogállása

1. Az e dokumentumban szereplő iránymutatásokat az EBH az 1093/2010/EU rendelet¹ 16. cikkének rendelkezéseivel összhangban adta ki. Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése szerint az illetékes hatóságok és pénzügyi intézmények minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásoknak.
2. Az iránymutatások rögzítik az EBH álláspontját azzal kapcsolatban, hogy mi a megfelelő felügyeleti gyakorlat a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében, és miként kell alkalmazni az uniós jogot egy adott területen belül. Az 1093/2010/EU rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, az iránymutatások hatálya alá tartozó illetékes hatóságok azzal tesznek eleget az iránymutatásnak, hogy megfelelően beépítik azt saját felügyeleti gyakorlataikba (pl. saját jogi kereteik vagy felügyeleti folyamataik módosításával), beleértve azokat az eseteket is, ahol az iránymutatás elsősorban intézményekre vonatkozik.

Adatszolgáltatási követelmények

3. Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése értelmében az egyes illetékes hatóságok 20.11.2017-ig kötelesek értesíteni az EBH-t arról, hogy megfelelnek-e vagy meg kívánnak-e felelni ennek az iránymutatásnak, és ha nem, úgy tájékoztatniuk kell az EBH-t a meg nem felelés indokairól. Amennyiben a fenti határidőig ilyen értesítés nem érkezik, az EBH úgy tekinti, hogy a szóban forgó illetékes hatóság nem felel meg az iránymutatásnak. Az értesítéseket „EBA/GL/2017/06” hivatkozással az EBH honlapján szereplő formanyomtatványon kell megküldeni a compliance@eba.europa.eu címre. Az értesítéseket olyan személyek nyújthatják be, akik megfelelő felhatalmazással rendelkeznek arra nézve, hogy illetékes hatóságuk nevében nyilatkozzanak annak megfeleléséről. Az EBH-nak a megfeleléssel kapcsolatban bekövetkező bármely változást is be kell jelenteni.
4. Az értesítéseket a 16. cikk (3) bekezdésével összhangban közzéteszik az EBH honlapján.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 1093/2010/EU rendelete (2010. november 24.) az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 331., 2010.12.15., 12. o.).

2. Tárgy, alkalmazási kör és fogalommeghatározások

Tárgy

5. Ezen iránymutatások a várható hitelezési veszteség számviteli szabályozásának bevezetésével, valamint alkalmazásával kapcsolatban határoznak meg a hitelintézetek számára a hitelkockázatok kezelésével kapcsolatban elvárt gyakorlatot.
6. Az iránymutatások emellett útmutatást adnak az illetékes hatóságoknak arra vonatkozóan is, hogyan értékeljék az egyes intézmények hitelkockázat-kezelési gyakorlatának és az elszámolt értékvesztés mértékével kapcsolatos belső szabályozásának, folyamatainak és eljárásainak megfelelőségét.

Hatály

7. Az iránymutatások hatálya a hitelintézeteknek a hitelkockázat minősítését és a hitelezési kitettség alapján várható hitelveszteség mérésére, valamint az alkalmazandó számviteli szabályozás alapján elszámolt értékvesztést érintő hitelkockázat-kezelési gyakorlatára terjed ki. Ezek az iránymutatások vonatkoznak azokra az esetekre is, amely esetekben az alkalmazandó számviteli szabályozás felhatalmazása alapján a hitelezési kitettség könyv szerint értékét értékvesztés képzés nélkül közvetlenül csökkentik. Ezek az iránymutatások a várható veszteség meghatározása tekintetében a szabályozói tőke meghatározása tekintetében nem fogalmazzak meg többletkövetelményeket.
8. Az iránymutatások alapját a 2013/36/EU irányelv² 74. cikke veti meg, amely kötelezővé teszi az intézmények számára a megfelelő belső ellenőrzési mechanizmusokat – beleértve a megbízható adminisztratív és számviteli eljárásokat –, valamint a hatékony és eredményes kockázatkezeléssel összhangban álló, azt előmozdító javadalmazási szabályokat és gyakorlatokat; az iránymutatások alapját képezi továbbá az említett irányelv 79. cikkének b) és c) pontja is, amelyek szerint az illetékes hatóságok biztosítják, hogy az intézmények rendelkezzenek olyan belső módszerekkel, amelyek lehetővé teszik számukra az egyes adósokkal szemben vállalt kitettségek hitelkockázatának és a portfóliószintű hitelkockázatnak a felmérését, valamint olyan hatékony rendszerekkel, amelyek révén az intézmények különböző hitelkockázatot hordozó portfólióit és kitettségeit folyamatosan képesek nyomon követni és ellenőrizni, beleértve a problémás hitelek azonosítását és kezelését, illetve a megfelelő értékcorrekciók végrehajtását és céltartalékok képzését. A 2013/36/EU irányelv 88.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/36/EU irányelve a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 176., 2013. 6. 27., 338. o.).

cikk (1) bekezdés b) pontja leszögezi továbbá, hogy "a vezető testület biztosítja a számviteli és a pénzügyi beszámolási rendszerek integritását, beleértve a pénzügyi és operatív ellenőrzést és a jogszabályoknak és a vonatkozó standardoknak való megfelelést". Végül pedig a 2013/36/EU irányelv 104. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy az illetékes hatóságok felügyeleti hatáskörükben eljárva többek között megkövetelhetik az intézményektől, hogy erősítsék meg a 73–74. cikkel összhangban végrehajtott rendszereiket, eljárásaikat, mechanizmusait és stratégiáikat (104. cikk (1) bekezdés b) pontja), és legyen a tőkekövetelmények vonatkozásában különleges tartalékképzési szabályzatuk vagy eszközkezelésük (104. cikk (1) bekezdés d) pontja).

9. A 4.3. bekezdésben rögzített iránymutatások csak azokra a hitelintézetekre vonatkoznak, amelyek pénzügyi kimutatásait az 1606/2002/EK rendelet³ szerint elfogadott nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok ("IFRS® Standardok") szerint készítik el, és amelyekre a *pénzügyi eszközökről* szóló IFRS 9 ("IFRS 9") hatálya kiterjed.
10. Az olyan hitelintézetek esetében, amelyek nem tartoznak a várható hitelezési veszteségre vonatkozó számviteli keretszabályozás hatálya alá, az illetékes hatóságok igyekezzenek az iránymutatások vonatkozó szempontjait az alkalmazandó számviteli szabályozás keretein belül lehetséges mértékben alkalmazni.
11. Az illetékes hatóságok biztosítsák, hogy a hitelintézetek a 2013/36/EU irányelv 109. cikkének megfelelően egyedi, összevont vagy szubkonszolidált alapon feleljenek meg az iránymutatásoknak.
12. A 4.4. bekezdésben írt iránymutatásokat a 2013/36/EU irányelv 97. cikke és a 107. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás (SREP) kiegészítéseként és részletesebb meghatározásaként helyes értelmezni, különös tekintettel a hitelkockázat-kezelés és ellenőrzés valamint a várható hitelveszteség elszámolása tárgyában végzett értékelésére. Ezért az illetékes hatóságok a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárásra vonatkozó egységes eljárásokról és módszerekről kiadott EBH iránymutatások (SREP)⁴ szerint teljesítsék a 4.4. bekezdésben írt iránymutatásokat.

Címzettek

13. Az iránymutatás címzettjei az 1093/2010/EU rendelet 4. cikke (2) bekezdésének i. pontjában meghatározott illetékes hatóságok.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2002. július 19-i 1606/2002/EK rendelete a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról (HL L 243., 2002.9.11., 1. o.)

⁴ EBA/GL/2014/13

14. A 4.1., 4.2. és 4.3. bekezdésben írt iránymutatások címzettjei emellett az 575/2013/EU rendelet⁵ 4. cikk (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott hitelintézetek is.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 575/2013/EU rendelete a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 176., 2013. 6. 27., 1.-337. o.).

Fogalommeghatározások

15. Eltérő rendelkezés hiányában a 2013/36/EU irányelvben, 575/2013/EU rendeletben és az IFRS 9 által használt és meghatározott fogalmak az iránymutatásokban is az ott használt jelentéssel bírnak. Ezen túlmenően ezeknek az iránymutatásoknak az alkalmazásában a következő fogalmak az alábbi jelentéssel bírnak:

Elszámolt értékvesztés	A hitelintézet mérlegében az alkalmazandó számviteli szabályozás szerint megjelenített, a hitelezési kitettség miatt hitelveszteségek fedezetére képzett céltartalékok állományát jelenti.
Hitelezési kitettségek	A várható hitelezési veszteség adott keretszabályának hatálya alá tartozó hiteleket, hitel nyújtására vonatkozó kötelezettségeket és pénzügyi garancia nyújtására vonatkozó szerződéseket jelenti ⁶ .
Elszámolt értékvesztés átmeneti korrekciója	Az elszámolt értékvesztés módosítását jelenti olyan körülmények esetén, amikor egyértelművé válik, hogy az adatszolgáltatás időpontjában a hitelkockázat minősítésének és modellezésének folyamata során létező vagy várható kockázati tényezők figyelembe vétele elmaradt.

⁶ Az EBH iránymutatások tárgyi hatálya és az alkalmazandó számviteli szabályozás értékvesztési követelményeinek köre eltérő lehet. Az EBH iránymutatások tárgyi hatálya például szűkebb, mint az IFRS 9 hatályánál szűkebb.

3. Végrehajtás

Alkalmazás időpontja

16. Az iránymutatások a 2018. január 1-én vagy azt követően induló első beszámolási időszak kezdetével bevezetendők.

4. Iránymutatások a hitelintézetek hitelkockázat-kezelési gyakorlatáról és a várható hitelveszteségek elszámolásáról

4.1 Általános rendelkezések

4.1.1 Az arányosság, a lényegesség és a szimmetria elvének alkalmazása

17. A hitelintézetek méretüknek és belső szervezetüknek, valamint tevékenységeik és portfóliójuk jellegének, körének és összetettségének, továbbá a rájuk (illetve arra a csoportra, amelyhez esetleg tartoznak) általánosabb értelemben vonatkozó egyéb releváns tényeknek és körülményeknek megfelelően teljesítsék ezeket az iránymutatásokat. A megfelelően kialakított arányos módszerek alkalmazása ne veszélyeztesse a várható hitelezési veszteségre vonatkozó számviteli keretszabályozás magas színvonalú végrehajtását.
18. A hitelintézetek emellett kellő mértékben vegyék figyelembe a lényegesség elvének alkalmazását. Emiatt azonban ne forduljon elő az, hogy olyan egyedi kitettségeket vagy portfóliókat tekintenek lényegtelennek, amelyek összesítve a hitelintézet számára lényeges kitettséget képviselnek. Nem tanácsos továbbá a lényegességet csupán az eredménykimutatásra az adatszolgáltatás időpontjában gyakorolt esetleges hatás alapján értékelni. Például, a hitelezési kitettségeket, például ingatlan jelzáloghiteleket tartalmazó nagy portfólió rendszerint még akkor is lényegesnek tekintendő, ha magasan fedezett.
19. Amikor az a megfontolás tárgya, hogy hogyan lehet a várható hitelezési veszteséggel kapcsolatos módszertan kialakítása vagy megvalósítása során az arányosságot és a lényegességet figyelembe venni, fontos gondoskodni arról, hogy ne alakuljanak ki torzulások.
20. A hitelminőség romlásának és az értékvesztésnek az időben történő elszámolása annak a ténynek ellenére se szenvedjen késedelmet, hogy a várható hitelezési veszteségre vonatkozó számviteli keretszabályozások szimmetrikusak abban a tekintetben, hogy az értékvesztés mérése során tanácsos figyelembe venni az adós hitelkockázati profiljában később bekövetkező változásokat (tehát mind a minőségromlást, mind a minőségromlás visszaírását).

4.1.2 Az ésszerű és indokolható információ figyelembe vétele

21. A várható hitelezési veszteség elszámolási modelljének alkalmazása során a hitelintézeteknek az információk széles körét érdemes figyelembe venni. A figyelembe vett információk legyenek vizsgálat tárgyát képző hitelezési kitettséghez tartozó hitelkockázat értékelésére és a várható hitelveszteség mérése szempontjából relevánsak, és tájékoztassanak a múltbeli eseményekről, az aktuális feltételekről és a jövőre vonatkozóan előre jelzett gazdasági feltételekről. A hitelkockázat értékelésébe és a hitelezési veszteség mérésébe bevont

információ emellett legyen ésszerű és indokolható is. A hitelintézetek a tapasztalaton alapuló hitelbírálatra támaszkodva határozzák meg a figyelembe veendő információk körét, és döntsék el, hogy az adott információ ésszerűnek és támogathatónak tekinthető-e. Az ésszerű és indokolható információ épüljön releváns tényekre és megfontolt mérlegelésre.

4.1.3 Előretekintő információ figyelembe vétele

22. A hitelezési veszteségek időben történő felismerésének biztosítása érdekében a hitelintézetek vegyenek figyelembe előretekintő információkat, ideértve a makrogazdasági tényezőket. Az előretekintő információk figyelembe vétele során a hitelintézetek a gazdasági elemzés és előrejelzés módszereitől általánosan elvárt és megfelelő adathalmazzal alátámasztott megbízható mérlegelést alkalmazzanak.
23. A hitelintézetek legyenek képesek bemutatni, hogy a várható hitelkockázat értékelésének és mérésének folyamatában hogyan vették figyelembe a releváns, ésszerű és indokolható információkat. A hitelintézetek a jövőbeli forgatókönyvek vizsgálata során hagyatkozzanak a tapasztalaton alapuló hitelbírálatra, és vegyék figyelembe az események előfordulásának vagy elmaradásának lehetséges következményét, és ennek a hitelezési veszteség mérésére gyakorolt hatását. Ebből a folyamatból nem tanácsos egyes információkat pusztán azért kizárni, mert egy adott esemény előfordulási valószínűsége alacsony, vagy az adott eseménynek a hitelkockázatra vagy a várható hitelezési veszteség összegére gyakorolt hatása bizonytalan. Bizonyos körülmények között előfordulhat, hogy a hitelkockázat értékelése és mérése szempontjából releváns információ nem ésszerű, és nem is támogatható, és ezért azt a hitelezési veszteség értékelésének és mérésének folyamatából tanácsos kizárni. Mivel az ilyen körülmények természetük szerint kivételesek, a hitelintézetek szolgáltatassanak világosan dokumentált, kikezdhethetetlen indoklást.
24. A felhasznált információ objektíven mérlegelje a releváns tényezőket, valamint ezeknek a hitelképességre és a pénzveszteségre gyakorolt hatását. A releváns tényezők közé a bank és a bank tevékenysége szempontjából alapvető, illetve a külső feltételekből adódó tényezők tartoznak.

4.2 A hitelintézetek hitelkockázat-kezelési gyakorlatra és a várható hitelveszteségek elszámolására vonatkozó elvek

4.2.1 1. elv — A vezető testület és a felső vezetés feladatai

A hitelintézet vezető testülete⁷ és felső vezetése felel annak biztosításáért, hogy a hitelintézet megfelelő hitelkockázat-kezelési gyakorlatokkal rendelkezzen, ideértve az eredményes belső ellenőrzési rendszert, amely a hitelintézetnél megállapított szabályzatok és eljárások, az

⁷ Az EU tagállamokban a vezető testületek különféle struktúrái léteznek. Bizonyos tagállamokban az egyszintű struktúra jellemző, azaz a felügyeleti és vezető funkciót egy testület látja el. Más tagállamokban olyan kétszintű struktúra terjedt el, amelyben két független testületet hoznak létre, hogy az egyik a vezető funkciót, a másik pedig a vezető funkció felügyeletét lássa el.

alkalmazandó számviteli szabályozás és a vonatkozó felügyeleti útmutatás alapján következetesen adekvát értékvesztéseket határoz meg.

25. A hitelintézet vezető testülete feladatai részeként felelős, hogy hagyja jóvá, és rendszeresen vizsgálja felül a hitelintézet hitelkockázat-kezelési stratégiáját, valamint a vezető testület által jóváhagyott kockázati étvágnak megfelelő hitelkockázatok azonosítására, mérésére, értékelésére, figyelemmel kísérésére, bejelentésére és csökkentésére vonatkozó fő szabályzatokat és folyamatokat. Továbbá annak a kockázatnak a korlátozása érdekében, amelyet a hitelezési kitétségek a betétesek és általában a pénzügyi stabilitás szempontjából jelentenek, a hitelintézet vezető testülete írja elő a felső vezetés számára megbízható kockázatvállalási gyakorlatok alkalmazását és betartását⁸.
26. Ezeknek a feladatoknak a teljesítése érdekében a vezető testület adjon utasítást arra, hogy a felső vezetés:
- a. fejlesszen ki és tartson fenn megfelelő, módszeresen és következetesen alkalmazott folyamatokat a megfelelő értékvesztéseknek az alkalmazandó számviteli szabályozással összhangban történő megállapítására;
 - b. a hitelkockázatok értékeléséhez és méréséhez alakítson ki és vezessen be megfelelő belső ellenőrzési rendszert; számoljon be rendszeres időközönként a hitelkockázatok értékelő és mérő folyamatok eredményeiről, ideértve a hitelezési veszteségekre elszámolt értékvesztéseket;
 - c. alakítson ki és vezessen be olyan megfelelő szabályzatokat és eljárásokat, amelyek révén a hitelkockázatok értékelő és mérő folyamatokról a szervezeten belül minden érintett munkavállalót, és különösen a szervezetnek az adott folyamatban résztvevő tagjait tájékoztatni lehet, és szükség szerint frissítse e szabályzatokat és eljárásokat.

A felső vezetés feladata, hogy a hitelkockázatra vonatkozóan a vezető testület által jóváhagyott stratégiát végrehajtsa, és a fent említett szabályzatokat és eljárásokat kidolgozza.

27. A hitelkockázat értékelésével és mérésével kapcsolatos eredményes belső ellenőrzési rendszer az alábbiakat tartalmazza:
- a. a vonatkozó törvények, rendeletek, belső szabályzatok és eljárások betartása érdekében hozott intézkedéseket;

⁸ A Pénzügyi Stabilitási Tanács 2012 áprilisában közzétette a lakóingatlanra bejegyzett jelzáloggal fedezett hitelek esetében a kockázatvállalás megbízható gyakorlatának elveit. Ezek célja, hogy a joghatóságok számára keretet hozzon létre az ingatlanlallal fedezett hitelezési kitétségekre vonatkozó minimálisan elfogadható kockázatvállalási feltételek lefektetéséhez; a dokumentum ezen a címen elérhető el:www.financialstabilityboard.org/publications/r_120418.pdf. Az EBH a hitelképesség vizsgálatról tett közzé iránymutatásokat (EBA/GL/2015/11), amelyek illeszkednek az FSB elvekhez, és közülük néhányat tárgyalnak is.

- b. olyan intézkedéseket, amelyek a felhasznált információ integritására biztosítanak rálátást és kellő mértékben gondoskodnak arról, hogy a hitelintézetnek az illetékes hatósághoz benyújtott pénzügyi kimutatásaiban és jelentéseiben kimutatott értékvesztések az alkalmazandó számviteli szabályozással és a vonatkozó felügyeleti követelményekkel összhangban készültek;
- c. pontosan körülírt, a hitelezési funkciótól független (de azt megfelelően figyelembe vevő), hitelkockázat értékelési és mérési folyamatokat, amelyek az alábbiakat tartalmazzák:
 - i. egy eredményes, következetesen alkalmazott hitelkockázat-minősítő rendszert, amely a hitelkockázat jellegzetességeinek megkülönböztetése alapján pontos besorolást ad, időben azonosítja a hitelkockázat változásait, és megfelelő intézkedéseket javasol;
 - ii. egy eredményes folyamatot annak érdekében, hogy a hitelkockázat értékelése és a várható hitelezési veszteség mérése során figyelembe vételre kerüljön az összes releváns, ésszerű és indokolható információ, ideértve az előretekinthető információkat is. Ide tartozik a megfelelő jelentéseknek, az elvégzett felülvizsgálatok részleteinek fenntartása, valamint a résztvevő munkatársak szerepeinek és feladatainak azonosítása és leírása;
 - iii. egy értékelési szabályzatot, amely biztosítja, hogy a hitelezési veszteség mérése az egyedi hitelezési kitettség szintjén történjen, és azt is, hogy amikor az alkalmazandó számviteli szabályozás szerint a várható hitelezési veszteséget pontosan kell mérni, akkor a mérés az azonosított hitelkockázati jellemzők alapján besorolt kitettségek alapján az együttes portfólió szintjén is megtörténjen.
 - iv. egy eredményes modell-validálási folyamatot, amely biztosítja, hogy a hitelkockázat-értékelési és mérési modellek folyamatosan képesek pontos, következetes és torzításoktól mentes jövőre vonatkozó becsléseket készíteni. Ide tartozik azoknak a szabályzatoknak és eljárásoknak a bevezetése, amelyek a modell-validálási folyamatra nézve meghatározzák a számonkérhetőséget és a beszámolás szerkezetét, a modellek változásainak értékelésére és jóváhagyására vonatkozó belső szabályokat, és a modell-validálás eredményeiről készített jelentéseket.
 - v. világos formális kommunikációt és egyeztetést a hitelintézet hitelkockázatért és pénzügyi beszámolásért munkatársai, a felső vezetés és a hitelkockázat értékelésének, valamint a várható hitelezési veszteség mérésének egyéb résztvevői között. Ezt írott szabályzatokkal és eljárásokkal, vezetőségi beszámolókkal és a résztvevő bizottságok, például a vezető testület vagy felső vezetés bizottságainak jegyzőkönyveivel tanácsos tanúsítani; és

- d. egy olyan belső ellenőrzési⁹ funkciót, amely
- i. függetlenül értékeli a hitelintézet hitelkockázat-értékelési és mérési rendszereit és folyamatainak hatékonyságát, ideértve a hitelkockázat-minősítési rendszert; és
 - ii. ajánlásokat tesz az értékelés során feltárt esetleges hiányosságok kezelésére.

4.2.2 2. elv — A várható hitelezési veszteséggel kapcsolatos megbízható módszerek

A hitelintézetek fogadjanak el olyan szabályzatokat, amelyek az összes hitelezési kitettséggel kapcsolatos hitelkockázat értékelésére és mérésére megbízható módszereket, eljárásokat és ellenőrzéseket tartalmaznak, ezeket dokumentálják és tartásuk be. Az értékvesztések mérése ezekre a módszerekre épüljön, továbbá az alkalmazandó számviteli szabályozás szerint tegye megfelelő módon és idejekorán felismerhetővé a várható hitelezési veszteségeket.

28. A hitelkockázat-értékelési és mérési folyamat a felső vezetés számára nyújtson releváns tájékoztatást, a tapasztalatai alapján mérlegelni tudja hitelezési kitettségek hitelkockázatát és ezzel kapcsolatosan a várható hitelezési veszteség becslését.
29. A hitelintézet a lehető legnagyobb mértékben használja ki és integrálja a hitelintézeten belül annak eldöntésére használt közös folyamatokat, rendszereket, eszközöket és adatokat, hogy lehet-e, és mikor, milyen feltételek mellett hitelt nyújtani, kísérvé figyelemmel a hitelkockázatot, és mind számviteli, mind tőke megfelelési szempontból mérje az értékvesztéseket.
30. A hitelintézet értékvesztés elszámolási módszertana világosan dokumentálja a hitelkockázat értékeléséhez és a várható hitelezési veszteség méréséhez használt alapvető fogalmakat (például a veszteség és átminősítési rátát, a hitelezési veszteséget eredményező eseményeket és a nemteljesítést). Ha a különböző funkcionális területek (például a számvitel, a tőke megfelelés és a hitelkockázat-kezelés) eltérő fogalmakat, információkat vagy feltételezéseket használnak, ezeknek a különbségeknek az indoklását tanácsos dokumentálni, és a felső vezetéssel jóváhagyni. A várható hitelezési veszteség becsléséhez használt információkat és feltételezéseket az alkalmazandó számviteli szabályozás követelményei szerint tanácsos felülvizsgálni és frissíteni.
31. A hitelintézetenél működjenek olyan megfelelő folyamatok és rendszerek, amelyekkel a hitelkockázat szintjét megfelelő módon lehet azonosítani, mérni, értékelni, figyelemmel kísérni, jelenteni és mérsékelni. A várható hitelezési veszteség elszámolási modelljére való áttérés során a hitelkockázat minősítését és a várható hitelezési veszteség mérését befolyásoló információk gyűjtése és elemzése érdekében tanácsos a létező folyamatokat és rendszereket értékelni, és szükség esetén módosítani.

⁹ A 2013/36/EU irányelv 74. cikke és EBH Iránymutatások a belső irányításról (GL 44).

32. A hitelintézetek fogadjanak el írásos szabályzatokat és eljárásokat, amelyek részletesen foglalkoznak a hitelkockázati módszertanukban igénybe vett hitelkockázati rendszerekkel és ellenőrzésekkel, valamint a hitelintézet vezető testületének és felső vezetésének elkülönített szerepeivel és feladataival, és ezeket tartásukba.
33. A hitelkockázat értékelésének és az értékvesztési szint mérésének megbízható módszertana (a kitétségi típusától függően, pl. lakossági vagy vállalati) különösen:
- a. tartalmazzon egy olyan megalapozott folyamatot, amelynek célja, hogy már a hitelezési kitétség kezdeti megjelenítésekor képessé tegye a hitelintézetet hitelkockázati szintjének, jellegének és mozgatórugóinak azonosítására annak érdekében, hogy a hitelkockázati ezt követően beálló változásait fel lehessen ismerni, és számszerűsíteni lehessen;
 - b. tartalmazzon az előretekintő információ hatásának megfelelő figyelembe vételére vonatkozóan kritériumokat, ideértve a makrogazdasági tényezőket. Attól függően, hogy a hitelkockázati értékelése együttes vagy egyedi alapon történik, a hitelintézet legyen képes bemutatni azt, hogy ezt a szempontot mérlegelte annak érdekében, hogy a várható hitelezési veszteség megjelenítése ne szenvedjen halasztást. Ezek a kritériumok járuljanak hozzá a törlesztést befolyásoló tényezők azonosításához függetlenül attól, hogy azok a hitelfelvevő ösztönzőivel, hajlandóságával vagy a szerződéses kötelezettségek teljesítésére való képességével vagy a hitelezési kitétségi kitételeivel és feltételeivel kapcsolatosak. A figyelembe vett gazdasági tényezők (például a munkanélküliségi vagy a foglalkoztatottsági ráta) legyenek az értékelési szempontjából relevánsak, és az ilyen adatok a körülményektől függően lehetnek nemzetközi, nemzeti, térségi vagy helyi szinten.
 - c. tartalmazzon ismertetést arról, hogy az együttesen értékelt kitétségek esetében milyen alapon képeztek csoportokat a közös kockázati jellegzetességeket mutató kitétségi portfóliókból;
 - d. azonosítsa és dokumentálja a várható hitelezési veszteség értékelésének és mérésének azonosítókat (pl. a veszteségráta, nemteljesítési valószínűség (PD)/nemtelteljesítéskori veszteségráta (LGD) vagy egyéb módszer), amelyeket a hitelintézet minden kitétségi vagy portfólió esetében alkalmaz;
 - e. dokumentálja, milyen okok miatt megfelelő a kiválasztott módszer különösen abban az esetben, ha a különféle portfóliók és egyedi kitétségek várható hitelveszteségének mérésére a hitelintézet más-más módszert alkalmaz. A hitelintézet legyen képes az illetékes hatóság számára magyarázatot adni arról, mi indokolja a mérési metodika esetleges változtatását (például, a veszteségráta módszeréről a PD/LGD módszerre történő áttérést), és milyen számszerű hatásokkal jár a változtatás;

f. dokumentálja:

- i. az értékvesztés becslésének folyamata során alkalmazott bemeneteket, adatokat és feltételezéseket, például a veszteségráta historikus kimutatását, a PD/LGD becsléseket és a gazdasági előrejelzéseket;
 - ii. hogyan határozza meg a hitelintézet adott kitettség vagy portfólió élettartamát (ideértve a várható előtörlesztések és nemteljesítések figyelembe vételének módját);
 - iii. azt az időtartamot, amelyre nézve a veszteségek historikus tapasztalatait a hitelintézet értékeli;
 - iv. a várható hitelezési veszteségnek az alkalmazandó számviteli szabályozás szerinti becsléséhez szükséges esetleges korrekciókat. Ha például az aktuális és az előrejelzés szerinti gazdasági feltételek eltérnek azoktól, amelyek a felhasznált múltbeli becslési időszakra voltak érvényesek, akkor az eltérésekkel józan belátás szerint összhangban lévő korrekciókat tanácsos alkalmazni. Előfordulhat továbbá az is, hogy ugyan a hitelintézetet az elemzett múltbeli időszakban nem vagy csak nagyon kevés tényleges veszteség érte, ám az aktuális vagy a jövőbeli feltételek eltérhetnek a múltban tapasztalt feltételektől, és ezeknek a változásoknak a várható hitelezési veszteségre gyakorolt hatását érdemes értékelni és mérni;
- g. tartalmazzon egy olyan folyamatot, amellyel értékelni lehet, hogy a várható hitelezési veszteség mérésére kiválasztott módszer jelentős bemenetei és feltételezései megfelelőek-e. Az értékvesztések becslésének folyamatában használt bemenetek és feltételezések az egymást követő időszakokban általában legyenek következetek. Ha valamelyik bemenet, feltételezés vagy ezek alapja megváltozik, az indoklást tanácsos dokumentálni;
- h. azonosítsa azokat a helyzeteket, amelyek általában a várható hitelezési veszteség mérési módszertanának, bemeneteinek vagy feltételezéseinek megváltozását vonják maguk után az egymást követő időszakokban (például a hitelintézet egy adott hitelezőre pl. munkaviszonyának megszűnésére vonatkozó információ megismerését követően kijelentheti, hogy egy korábban együttes alapon, a PD/LGD módszerrel értékelt hitel átsorolható, és a továbbiakban a diszkontált cash flow módszerrel egyedileg mérhető)
- i. vegye figyelembe azokat a releváns belső és külső tényezőket, amelyek a várható hitelezési veszteség becslését befolyásolhatják, például a hitelnyújtás folyamatának kezdetén a hitelezési kitettségre alkalmazott kockázatvállalási feltételeket és az iparági változásokat, a földrajzi, gazdasági és politikai tényezőket;
 - j. foglalkozzon a várható hitelezési veszteség becslések meghatározásának módjával (például az első megközelítésben a historikus veszteségrátát vagy az átminősítési elemzést alkalmazzák, amelyet az aktuális és a várható feltételekről szerzett információ szerint korrigálnak). A várható hitelezési veszteség becslésekor a hitelintézet alkosson elfogulatlan képet a hitelezés tevékenységéhez tapadó bizonytalanságokról és kockázatokról;

- k. azonosítsa a megfelelő múltbeli időszakok megállapítása során figyelembe vett tényezőket, amelyek szempontjából a veszteségek historikus tapasztalatainak értékelésére sor kerül. A hitelintézet nyilvántartásában legyen a veszteségekről elegendő historikus adat, hogy a hitelezési veszteségek tapasztalatairól olyan tartalmas elemzést lehessen készíteni, amely az értékvesztés együttes vagy egyedi alapon történő becsléséhez jó kiindulási pontot szolgáltat;
 - l. határozza meg, hogy a biztosíték értéke és a hitelkockázatot enyhítő egyéb tényezők milyen mértékben érintik a várható hitelezési veszteséget;
 - m. vázolja fel a hitelintézetnek a leírásra és a megtérülésre vonatkozó szabályzatait és eljárásait;
 - n. írja elő, hogy a hitelkockázat-értékelési és mérési folyamat bemeneteit vagy kimeneteit jelentő elemzéseket, becsléseket, vizsgálatokat és egyéb feladatokat/folyamatokat képesített és jól képzett munkatársak és olyan igazolt munkatársak kötelesek elvégezni, akik a hitelintézet hitelezési tevékenységétől függetlenek. Az e funkciókból nyert bemenetek és kimenetek legyenek jól dokumentáltak, és a dokumentáció tartalmazzon az elemzéseket, becsléseket és vizsgálatokat alátámasztó világos magyarázatokat;
 - o. dokumentálja a várható hitelezési veszteség mérésére alkalmazott modellek érvényesítésére használt módszereket (például korábbi tapasztalatokra épülő minősítés);
 - p. gondoskodjon arról, hogy a várható hitelezési veszteség becslése megfelelően beépíti az előretekintő információkat, ideértve azokat a makrogazdasági tényezőket, amelyeket az egyedi kitettség alapján mért értékvesztések korábban nem vettek figyelembe. Ehhez szükség lehet arra, hogy a vezetés a hitelek tapasztalati alapon megítélve vegye figyelembe a teljes hitelportfólió általános trendjeit, a hitelintézet üzleti modelljének változásait, a makrogazdasági tényezőket stb., és
 - q. írjon elő egy olyan folyamatot, amellyel a releváns számviteli szabályozásnak megfelelően értékelhető, hogy az értékvesztések általában megfelelőek-e, ideértve a várható hitelezési veszteség modelljeinek rendszeres felülvizsgálatát.
34. A hitelintézet hitelkockázat-azonosítási eljárása biztosítsa a hitelkockázat változását és a várható hitelezési veszteség becsült értékét befolyásoló tényezők megfelelő és rendszeres azonosítását. Továbbá a hitelkockázat-azonosítási folyamaton belül kapjon központi szerepet az új termékekkel és tevékenységekkel együtt járó kockázatok vizsgálata, a hitelkockázat értékelése és a várható hitelezési veszteség mérése.
35. A felső vezetés vegye figyelembe a releváns tényeket és körülményeket, többek között az olyan előretekintő információkat, amelyek miatt a várható hitelezési veszteség a múltbeli tapasztalatokhoz képest jó eséllyel eltérést fognak mutatni, és amelyek a hitelkockázatot és a készpénzáramok maradéktalan behajthatóságát befolyásolhatják.
36. A hitelfelvevők jellegzetességeivel, kapacitásával és tőkéjével, a hitelezési kitettségek feltételeivel, valamint a biztosítékul zálogba bocsátott eszközökkel és a készpénzáramok

maradéktalan behajthatóságát befolyásolni képes egyéb hitelkockázatot csökkentő elemekkel kapcsolatos tényezők tekintetében a hitelintézet (a kitettség típusától függően) vegye figyelembe:

- a. a hitelintézet hitelezési szabályzatát és eljárásait, ideértve azokat a kockázatvállalási és hitelezési feltételeket, amelyek a hitelfelvevő hitelezési kitettségének első elszámolásakor voltak érvényben, és azt, hogy a hitelezési kitettség vállalása a szabályzat szempontjából kivételt jelent-e. A hitelintézet hitelezési szabályzata részletezze az intézet kockázatvállalási feltételeit, valamint a hitelintézetnél a hitelezési döntés folyamatát meghatározó útmutatásokat és eljárásokat;
 - b. a hitelfelvevő rendszeres bevételforrásai rendelkezésre állnak-e a törlesztőrészek ütemezés szerinti teljesítéséhez;
 - c. a hitelfelvevő képességét arra, hogy a pénzügyi eszköz futamideje alatt megfelelő készpénzforgalmat termeljen;
 - d. a hitelfelvevő általános tőkeáttételi szintjét és ennek várható változásait;
 - e. a hitelfelvevők motivációját vagy hajlandóságát a kötelezettségeik teljesítésére
 - f. azokat a tehermentes eszközöket¹⁰, amelyeket a hitelfelvevő a piacon vagy bilaterális alapon forrásszerzés érdekében zálogba bocsáthat és az ilyen eszközök értékének várható változását;
 - g. azokat az ésszerűen lehetséges egyedi eseményeket és ismétlődő magatartásformákat, amelyek befolyásolhatják a hitelfelvevő képességét a szerződéses kötelezettségeinek teljesítésére; és
 - h. a biztosítéki érték megfelelő időben történő értékelését és azoknak a tényezőknek a figyelembe vételét, amelyek a biztosíték jövőbeli értékét befolyásolhatják (nem megfelelően arra, hogy a biztosíték értéke közvetlenül érinti az LGD becsült értékét).
37. A hitelintézet vegye figyelembe mindazokat az üzleti modelljével, valamint az aktuális és az előrejelzett makrogazdasági feltételekkel kapcsolatos tényezőket, amelyek esetleg befolyásolhatják a hitelintézet képességét az esedékes összegek behajtására, ide értve többek között:
- a. a versenyt, valamint jogi és szabályozási követelményeket;
 - b. az intézet teljes hitelállományának trendjeit;

¹⁰ A Bizottság 2014. december 18-i (EU) 2015/79 végrehajtási rendelete az intézmények 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti felügyeleti adatszolgáltatása tekintetében végrehajtás-technikai standardok megállapításáról szóló 680/2014/EU végrehajtási rendeletnek a megterhelt eszközök, az egységes adatmodell és ellenőrzési szabályok tekintetében történő módosításáról

- c. a hitelintézet hitelezési kitettségeinek általános hitelkockázati profilját és ennek várható változásait;
 - d. a hitelfelvevők vagy terméktípusok, szegmensek vagy földrajzi piacok szerinti hitelkoncentrációt;
 - e. a behajtási, leírási és megtérülési gyakorlattal kapcsolatos elvárásokat;
 - f. a hitelintézet hitelkockázat-felülvizsgálati rendszerének minőségi színvonalát, valamint a hitelintézet felső vezetése és vezető testülete által gyakorolt felügyelet mértékét; és
 - g. a várható hitelezési veszteséget befolyásolni képes egyéb tényezőket, többek között a munkanélküliségi ráta, a bruttó hazai össztermék, az irányadó kamatlábak, az infláció, a likviditási feltételek, illetve a technológia várható változásait.
38. A megbízható hitelkockázati módszerek különféle lehetséges forgatókönyveket vizsgálnak meg, és nem hagyatkoznak kizárólag szubjektív, torzított vagy túlságosan derűlítő szempontokra. A hitelintézet igyekezzen folyamatait fejleszteni és dokumentálni, hogy a várható hitelezési veszteség becslése szempontjából releváns forgatókönyveket tudjon kialakítani. Különösen:
- a. a hitelintézet mutassa be és dokumentálja, hogy a forgatókönyvek változása nyomán hogyan módosulnak a várható hitelezési veszteség becsült értékei, ideértve a várható hitelezési veszteség becsült értékeit, illetve a várható hitelezési veszteség kiszámításának összetevőit (például a PD és az LGD paramétereket) befolyásolni képes releváns külső körülmények változásait.
 - b. a hitelintézetnél működjön olyan dokumentált eljárás, amellyel meg lehet határozni a forgatókönyvek időhorizontját, valamint releváns esetben azt is, hogyan lehet a várható hitelezési veszteséget olyan kitettség esetében becsülni, amelynek az élettartama a felhasznált gazdasági előrejelzések szerinti időszaknál hosszabb;
 - c. a forgatókönyveket a hitelintézet készítheti saját maga, de ki is szervezheti. Ha a forgatókönyvek a szervezeten belül készülnek, a hitelintézetnek legyenek különböző szakértői, közgazdászai, üzleti és felső vezetői, akik segítenek kiválasztani a hitelintézet hitelkockázati kitettségének profilja szempontjából releváns forgatókönyveket. Ha a hitelintézet a forgatókönyvek készítését kiszervezi, gondoskodjon arról, hogy a külső szolgáltató azokat a hitelintézet üzleti és hitelkockázati kitettségeinek profiljára szabja, mert a forgatókönyvekért a felelősség továbbra is a hitelintézetet terheli,
 - d. a hitelintézet a visszatesztelés elvégzésével biztosítsa, hogy a várható hitelezési veszteség becslései tekintetbe veszik a behajthatóság és a hitelkockázat szempontjából legfontosabb gazdasági tényezőket, és azokat beépítik; és

- e. ahol rendelkezésre állnak piaci mutatók (pl. a hitel-nemteljesítési csereügyletek (CDS) felárai), a felső vezetés ezeket érvényes viszonyítási alapnak tekintheti, amellyel a saját döntéseinek következetességét ellenőrizheti.
39. Ugyan arra nincs szükség, hogy a hitelintézet minden lehetséges forgatókönyvet szimulációs eljárással azonosítson vagy modellezzon, tanácsos azonban a termékre, a hitelezőre, az üzleti modellre, illetve a gazdasági és szabályozási környezetre nézve releváns összes ésszerű és indokolható információt megvizsgálnia, amikor a várható hitelezési veszteség becsléseit kidolgozza. Amikor ezeket a becsléseket a pénzügyi beszámolóhoz hozza létre a hitelintézet, vegye figyelembe a hatósági célra elvégzett hasonló feladatok tapasztalatait és az azokból levont tanulságokat (bár stresszforgatókönyvet elszámolási célra nem szokás alkalmazni). Az előretekintő információk, így a gazdasági előrejelzések és a várható hitelezési veszteség becsléséhez használt kapcsolódó hitelkockázati tényezők legyenek összhangban a pénzügyi kimutatásokban, költségvetésekben, stratégiai és tőketervekben található egyéb fontos becslések bemeneteivel, valamint a hitelintézet irányításában és beszámolóiban használt egyéb információkkal.
40. A felső vezetés legyen képes bemutatni, hogy a hitelezési kitettségek beárazásához rálátása van az eredendő kockázatokra és azokat megfelelően figyelembe veszi. A hitelintézet kezelje különös gonddal, az alábbi tény-együttállásokat, amelyek arra utalhatnak, hogy a várható hitelezési veszteség becslése nem megfelelő:
- a. hitel megítélése hitelfelvevőknek sérülékeny bevételi források (amelyeknek az ismétlődő jellege a lehívás után megszűnik), illetve nem dokumentált vagy korlátozottan igazolt bevételi források alapján;
 - b. a hitelfelvevő rendelkezésére álló nettó várható likviditáshoz képest magasak az adósságszolgálati kötelezettségek;
 - c. rugalmas a törlesztés ütemezése, ideértve a törlesztés időszakos felfüggesztését, azt, amikor a törlesztés csak a kamatokra korlátozódik és a negatív törlesztés eseteit;
 - d. ingatlan- és egyéb eszközalapú finanszírozás esetén a finanszírozott ingatlan értékével azonos vagy annál nagyobb összeg hitelezése, vagy a megfelelő fedezeti biztosítékkal való védelem egyéb hiánya;
 - e. a hitelezési kitettségek módosításainak indokolatlan emelése a hitelfelvevő pénzügyi nehézségei miatt¹¹ vagy a hitelezési kitettségek újratárgyalása/módosítása egyéb okokból (például mert a hitelintézet a konkurencia nyomása alá kerül);

¹¹ Lásd még: a Bizottság 2015. január 9-i (EU) 2015/227 végrehajtási rendelete az intézmények 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti felügyeleti adatszolgáltatása tekintetében végrehajtás-technikai standardok megállapításáról szóló 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet módosításáról (HL L 41., 2015.2.20., 1. o.), amely konkrétan meghatározza az átstrukturálás és a nemteljesítő kitettségek fogalmát.

- f. a besorolási és minősítési követelmények megghiúsulása, ideértve a hitelezési kitettségek átütetmezését, refinanszírozását vagy átsorolását;
 - g. a hitel volumenének indokolatlan emelése különösen, amikor ez ahhoz kapcsolódik, hogy a hitelek volumenét ugyanazon a piacon más hitelezők is megemelik; és
 - h. a lejárt, gyenge minőségű és értékvesztett hitelek volumenének és súlyosságának növekedése.
41. A hitelintézet számviteli szabályzata kezelje, értékvesztés-képzési módszertana pedig tartalmazza a) a hitelezési kitettségek újratárgyalásának/módosításának a kritériumait, amikor erre pénzügyi nehézségek vagy egyéb okok miatt kerül sor, figyelembe véve az átstrukturálás fogalmának a Bizottság 680/2014/EU végrehajtási rendelete 2. részében, az V. mellékletben lefektetett konkrét meghatározását, és b) a kritériumokat azoknak az alkalmazandó számviteli szabályozás szerinti megvásárolt vagy keletkeztetett hitelezési kitettségeknek a kezelésére vonatkozóan, amelyekre a hitelintézet értékvesztést számolt el:
- a. A hitelezési kitettségek újratárgyalásával/módosításával kapcsolatosan a hitelintézet az alábbi kritériumokat vegye figyelembe:
 - i. Az értékvesztés módszertana segítségével a hitelintézet legyen képes a hitelkockázatot és a várható hitelezési veszteséget megalapozottan értékelni, illetve mérni annak érdekében, hogy az elszámolt értékvesztés szintje folyamatosan kifejezze az újratárgyalt/módosított kitettség tárgyának behajthatóságát függetlenül attól, hogy az alkalmazandó számviteli szabályozás szerint az eredeti eszközt kivezetése megtörténik-e, vagy sem.
 - ii. Az újratárgyalások/módosítások ne vezessenek automatikusan arra következtetésre, hogy a kitettség hitelkockázata azonnal lecsökkent. Az elszámolt értékvesztés bejelentett szintjének a kedvezőbb hitelkockázattal indokolt bármiféle csökkentését erőteljes bizonyítékokkal kell alátámasztani. A hitelkockázatot enyhülését feltételezni csak akkor tanácsos, ha az ügyfeleknek észszerűen hosszú idő át következetesen megfelelő törlesztési teljesítményt mutatnak, figyelembe véve a kitettségekre vonatkozóan a próbaidőszakot illetően a Bizottság 680/2014/EU végrehajtási rendelete 2. részében, az V. mellékletben lefektetett követelményeket is.
 - iii. Amikor a törlesztés a fentiek szerint csak a kamatokra korlátozódik egy-egy újratárgyalás vagy módosítás után, a hitelintézetek alaposan vizsgálják meg, hogy a hitel tőkerészenek behajtása észszerűen biztosított-e. Továbbá, a hitelkockázat javulása ellen szóló bizonyítékként értékelhető az, ha ezeknek a készpénz összegeknek a megfizetésében további csúszások várhatók, ezért a várható hitelezési veszteséget tanácsos óvatosan újraértékelni.
 - iv. Az a helyes, ha a módszertan előírja a hitelezésben dolgozóknak, hogy a kitettségek újratárgyalásáról vagy módosításáról az intézet számviteli részlegét azonnal

értesítsék, hogy a változásokat a részleg megfelelő módon el tudja számolni. Összetettebb újratárgyalások vagy módosítások esetében a hitelezés és a számvitel munkatársai között legyen rendszeres a kommunikáció.

- b. Azokra a megvásárolt vagy keletkeztetett hitelezési kitettségekre vonatkozóan, amelyekre a hitelintézet értékvesztést számolt el, az alábbi kritériumokat tanácsos figyelembe vennie:
 - i. A módszertan tegye lehetővé azoknak a megvásárolt vagy keletkeztetett hitelezési kitettségeknek a megfelelő azonosítását és elszámolását, amelyekre a hitelintézet értékvesztést számolt el.
 - ii. Ezeknek a hitelezési kitettségnek a pénzforgalmi becsléseit minden egyes beszámolási időszakban tanácsos felülvizsgálni, és szükség szerint frissíteni. Az ilyen frissítések legyenek megfelelően alátámasztottak és dokumentáltak, és a felső vezetés hagyja ezeket jóvá.

4.2.3 3. elv — A hitelkockázat-minősítés folyamata és a kockázat besorolása

A hitelintézetnek legyen működő hitelkockázat-minősítési folyamata, amellyel a hitelezési kitettségeket megfelelő módon csoportokba lehet sorolni a hitelkockázat közös jegyei alapján.

A hitelkockázat minősítésének folyamata

- 42. A hitelkockázat-értékelési folyamat részeként a hitelintézetnél működjenek a hitelezési kitettségek minőségének alakulását figyelemmel kísérő átfogó eljárások és információs rendszerek. Ennek keretében hatékony hitelkockázat-minősítés folyamatot kell működtetni, amely rögzíti a hitelkockázat idővel változó szintjét, jellegét és mozgatórugóit, és ezzel az ésszerűség keretei között gondoskodik az összes hitelezési kitettség megfelelő monitoringjáról, és arról, hogy az értékvesztések mértéke megfelelő legyen.
- 43. A hitelkockázat-minősítés folyamata tartalmazzon egy független felülvizsgálati funkciót is. A kitettségekhez a hitelezésben közvetlenül résztvevő munkatársak által hozzárendelt, majd folyamatosan frissített hitelkockázati kategóriákat a független felülvizsgálati funkció ellenőrizze.
- 44. A hitelintézet több kritériumot is vegyen figyelembe, amikor a hitelezési kitettséghez annak első megjelenítésekor hozzárendeli a hitelkockázati kategóriát, ideértve, amennyiben releváns, a termék típusát, feltételeit és kikötéseit, a biztosíték típusát és összegét, a hitelfelvevő jellegzetességeit és földrajzi helyét, vagy mindezek kombinációját.
- 45. Amikor a hitelintézet a hozzárendelt hitelkockázati kategóriát akár egy teljes portfólióra nézve akár egyedi alapon megváltoztatja, vegyen figyelembe egyén releváns tényezőket is, többek között például az iparági kilátások változását, üzleti növekedési rátákat, a fogyasztói hangulatot és a gazdasági előrejelzések (például a kamatok, a munkanélküliségi ráta és a nyersanyagárak) változását valamint a hitelfolyósításban utólag azonosított gyengeségeket.

46. Amikor a hitelkockázat változásának hatásait értékelik, a hitelkockázat minősítő rendszer vizsgálja az összes hitelezési kitettséget, és ne csak azokra terjedjen ki, amelyeknél potenciálisan jelentősen megemelkedett a hitelkockázat, vagy veszteség keletkezett, illetve hitel más módon vesztett az értékéből. Erre szükség van egyrészt a kockázatok megfelelő megkülönböztetése és a hitelezési kitettségek megfelelő csoportosítása érdekében, másrészt pedig mind az egyedi kitettségek, mind a portfóliók kockázatának figyelembe vétele érdekében. Ebben az összefüggésben az eredményes hitelkockázat-minősítési rendszernek képessé kell tennie a hitelintézetet hitelkockázat migrációjának és jelentős változásának azonosítására.
47. A hitelintézet definiálja a hitelkockázat-minősítési rendszerének elemeit, ennek keretében pontosan határozza meg a hitelkockázati kategóriákat és a rendszer tervezése, megvalósítása és eredményes működtetése érdekében rendelje hozzá a felelős munkaerőt és jelölje ki a rendszer időszakos teszteléséért és validálásáért felelős személyeket (független felülvizsgálat).
48. A hitelkockázati besorolást felül kell vizsgálni minden olyan esetben, amikor új, releváns információ merült fel vagy ha a hitelintézet hitelkockázattal kapcsolatos várakozásai megváltoztak. A hitelkockázati besorolást rendszeresen felül kell vizsgálni (legalább évente, vagy helyi jogszabályi előírás alapján gyakrabban), a besorolás helyességének és aktualitásának biztosítása érdekében. Az olyan egyedileg értékelt hitelezési kitettségek hitelkockázati besorolását, amelyek kockázata magasabb, vagy értékvesztettek, egy évnél gyakrabban kell felülvizsgálni. A várható hitelezési veszteségekre vonatkozó becsléseket rendszeres időközönként frissíteni kell, hogy azok pontosan tükrözzék mind a kitettségcsoportok mind az egyedi kitettségek hitelkockázatának változásait.

Besorolás közös hitelkockázati jegyek alapján

49. A hitelintézetnek a közös hitelkockázati jellemzőkkel rendelkező kitettségeket megfelelően homogén csoportokba kell rendeznie, hogy képes legyen értékelni a hitelkockázat változásait és annak a várható hitelezési veszteség becslésére gyakorolt hatását.
50. A hitelintézet dokumentálja, hogy a hitelkockázatokat azok értékelése érdekében milyen módszer szerint csoportosítja (például az eszköz típusa, a termék feltételei és kikötései, iparági/piaci szegmens, földrajzi helyszín vagy évjárat szerint), és azt kösse a felső vezetés megfelelő felülvizsgálatához és jóváhagyásához.
51. A hitelezési kitettségek besorolása közös jegyek alapján történjen, hogy a hitelkockázat szintjének változása reagáljon a hitelkockázatot befolyásoló szokásos tényezők feltételeinek változására. Ide tartozik annak vizsgálata is, hogy milyen hatást gyakorol az adott csoport hitelkockázatára az, amikor az előretekinthető információk, többek között a makrogazdasági tényezők változnak. A besorolás alapját a felső vezetés vizsgálja felül, és győződjön meg arról, hogy a csoporton belül a kitettségek a hitelkockázatot befolyásoló tényezőkre adott reakció szempontjából homogének, és az idő múlásával nem változtak a vonatkozó hitelkockázati jegyek, és nem módosult ezeknek a csoport hitelkockázati szintjére gyakorolt hatása sem.

52. A kitettségeket nem szabad oly módon besorolni, hogy egyes kitettségek hitelkockázatának növekedését az egész csoport teljesítménye elfedje.
53. A hitelintézetnél működjön a hitelezési kitettségek megfelelő kezdeti besorolására alkalmas megalapozott folyamat. Ezt követően a kitettségek besorolását a hitelintézet értékelje újra, a kitettségeket sorolja át más szegmensbe, ha releváns új információk merülnek fel, vagy a hitelintézetnek a hitelkockázattal kapcsolatos módosult elvárásai tükrében a tartós korrekció indokolt. Ha a hitelintézet képtelen a kitettségeket kellő időben újraszegmentálni, használjon átmeneti korrekciót.

Az átmeneti korrekció használata

54. A hitelintézet csak rövid távú megoldásként folyamodjon az értékvesztések ideiglenes korrekciójához, elsősorban átmeneti körülmények között, vagy amikor nincs elegendő idő arra, hogy a releváns új információkat a már létező hitelkockázat-minősítési és modellezési folyamatba megfelelően beépítse, vagy a hitelezési kitettségek meglévő csoportjainak újraszegmentálását elvégezze, illetve amikor az egy adott csoportba tartozó hitelezési kitettségek az eredeti elvárásokhoz képest máshogy reagálnak egyes tényezőkre és eseményekre.
55. Ilyen korrekciókat nem átmeneti kockázati tényezők esetében nem szabad folyamatosan, hosszú időn át alkalmazni. Ha a korrekció oka várhatóan nem ideiglenes jellegű, például a kockázatok befolyásoló olyan új tényező jelenik meg, amelyet a hitelintézet értékvesztési módszertana korábban nem tartalmazott, akkor a módszertant rövid idő leforgása alatt frissíteni kell, a várható hitelezési veszteség mérésére várhatóan tartós hatást gyakorló új tényezővel.
56. Az átmeneti korrekció használata jelentős mérlegelést igényel, és torzításokra ad lehetőséget. Az ilyen esetleges torzítások elkerülése érdekében az átmeneti korrekciók legyenek a jövőbe tekintő előrejelzésekkel összhangban, legyen megfelelő dokumentációval alátámasztva, és a hitelintézet kösse őket megfelelő irányítási folyamatokhoz.

4.2.4 4. elv — Az elszámolt értékcsökkenés megfeleltetése

A hitelintézetnél elszámolt értékvesztés teljes összege feleljen meg az alkalmazandó számviteli szabályozás céljainak, és legyen azokkal összhangban függetlenül attól, hogy az értékvesztés meghatározása csoportos vagy egyedi alapon történik.

57. A hitelintézet vezessen be megbízható hitelkockázati módszereket annak érdekében, hogy a várható hitelezési veszteségre képzett értékvesztés összesített egyenlege az alkalmazandó számviteli szabályozás szerint kerüljön megképzésre és az adott szabályozási kereten belül adekvátan tükrözze a várható hitelezési veszteséget.
58. Az értékvesztések megfeleltetésének értékelése során a hitelintézet vegye figyelembe a releváns tényezőket és a fordulónapon érvényes elvárásokat, amelyek befolyásolhatják a

hitelezési kitettségek adott csoportja vagy egy adott hitelezési kitettség esetében a még fennálló tartozások összegeinek a futamidőn belüli behajthatóságát. A hitelintézet a historikus és az aktuális adatokon túlmutató információkat is vizsgálja, és az alkalmazandó számviteli szabályozásnak megfelelően vegye figyelembe az ésszerű és indokolható előretekintő információkat is, ideértve az értékelt kitettség(ek) (pl. lakossági vagy vállalati) szempontjából releváns makrogazdasági tényezőket.

59. Attól függően, hogy képes-e a várható hitelezési veszteség becslésébe előretekintő információt beépíteni, a hitelintézet az értékeléshez egyedi vagy együttes megközelítést alkalmazhat; ám ettől függetlenül a módszertannak összhangban kell lennie a vonatkozó számviteli követelményekkel és kerülnie kell az értékvesztés lényegesen eltérő mérését. Az egyedi és az együttes értékelések együtt alkotják a várható hitelezési veszteségre elszámolt értékvesztés alapját.
60. A várható hitelezési veszteség értékelésére alkalmazott megközelítés a lehető legnagyobb mértékben feleljen meg a konkrét körülményeknek, és alapvetően illeszkedjen ahhoz, ahogy a hitelintézet a hitelezési kitettséget kezeli. Például, az együttes értékelést gyakran szokták közös hitelkockázati jellemzőkkel rendelkező hitelezési kitettségek homogén csoportjára, például lakossági portfóliókra alkalmazni. Az egyedi értékelés a jelentős kitettségek gyakori esetében és ott, ahol egy konkrét hitellel kapcsolatban egyedi szintű aggályok merültek fel, például a hitel figyelő listára került vagy a törlesztés késedelmes.
61. Az értékeléshez alkalmazott (egyedi vagy együttes) megközelítéstől függetlenül a hitelintézet gondoskodjon arról, hogy a megközelítés ne vezessen a várható hitelezési veszteség késedelmes elszámolásához.
62. Amikor a hitelintézet egyedi értékelést végez, a becsült várható hitelezési veszteség mindig fejezze ki az összes ésszerű és indokolható előretekintő információ várható hatását, ide értve azoknak a makrogazdasági tényezőknek a hatását is, amelyek a hitelkockázatot és a behajthatóságot befolyásolják. Amikor a hitelintézet az értékelést egyedi megközelítés szerint végzi, az együttes értékeléssel azonos módon egyértelműen dokumentálja, hogy az egyedi értékelés miként tükrözi az előretekintő információkat, köztük a makrogazdasági tényezőket.
63. Olyan esetekben, amikor a hitelintézet egyedi értékelései nem megfelelően veszik figyelembe a kitettségre nézve az előretekintő információkat, továbbá az előretekintő információ és a becsült várható hitelezési veszteség közötti fennálló, de egyedi szinten nem nyilvánvaló viszony feltárása érdekében a hitelintézet a közös hitelkockázati jellemzőkkel rendelkező hitelezési kitettségeit sorolja csoportokba, hogy meg tudja becsülni az előretekintő információk, köztük a makrogazdasági tényezők hatását. Ellenkező esetben, tehát amikor a hitelintézet megítélése szerint a várható hitelezési veszteség egyedi értékelésébe az összes ésszerű és indokolható előretekintő információ beépül, nem szükséges külön együttes alapú előretekintő értékelést végezni, ha ez kétszeres elszámoláshoz vezethet.

4.2.5 5. elv— A várható hitelezési veszteség modelljének validálása

A hitelintézetnél legyenek érvényben a várható hitelezési veszteség mérésére használt modellek megfelelő validálására vonatkozó szabályzatok és eljárások.

64. A hitelintézet a kockázatok azonosítására és mérésére a várható hitelezési veszteség értékelésére és mérésére szolgáló folyamatban modelleket és feltételezéseken alapuló becsléseket alkalmazhat mind az egyedi hitelezési kitettségekre, mind a teljes hitelállományra nézve, ideértve a hitelek kategorizálását, a hitelkockázatok azonosítását, a várható hitelezési veszteségre elszámolt értékvesztés számviteli szempontú mérését, a stressztesztek lefolytatását és a tőkeallokációt. A várható hitelezési veszteség értékelésének és mérésének a folyamatában alkalmazott modellek vegyék figyelembe milyen hatást vált ki a hitelfelvevővel és a hitelkockázattal kapcsolatos változók módosulása, például a PD és az LGD értékek, a kitettség összegek és a biztosítéki értékek változása, a bedőlési valószínűségnek és a hitelfelvevő belső hitelkockázati kategóriájának az átminősítése múltbeli, aktuális valamint észszerű és indokolható előretekintő információk, többek között makrogazdasági tényezők alapján.
65. A hitelintézet a hitelkockázatot értékelő és a várható hitelezési veszteséget mérő modellek pontosságának és következetességének validálására a modellek bevezetése idején és azok használata alatt folyamatosan tartson érvényben megalapozott szabályzatokat és eljárásokat, ideértve a hitelintézet modell alapú hitelkockázat-minősítési rendszerét és folyamatait, valamint a releváns kockázati elemek becslését. E szabályzatok és eljárások megfelelő módon tartalmazzák a szakmai mérlegelés szerepét.
66. A modellvalidálást akkor tanácsos elvégezni, amikor a várható hitelezési veszteség modelljét a hitelintézet kialakítja, illetve amikor az jelentős változáson esik át, és hitelintézet ezzel győződjön meg arról, hogy a modellek rendeltetésüknek folyamatosan megfelelnek.
67. A megbízható modellvalidálás keretszabálya többek között az alábbi elemekre terjedjen ki:
- Megfelelő függetlenséggel és képességekkel rendelkező világos modellvalidálási szerepek és feladatok. A modellvalidálást a modellfejlesztés folyamatától függetlenül olyan munkatársak végezzék, akik rendelkeznek a szükséges tapasztalatokkal és szaktudással. A modellvalidálás megállapításairól és eredményeiről haladéktalanul és megfelelő időben készüljön a megfelelő irányítási szint számára jelentés. Ha a hitelintézet a validálást külső félnek vállalkozásba adta, a modellvalidálási feladatok eredményességéért a felelősség minden esetben továbbra is a hitelintézetet terheli, ezért gondoskodjon arról, hogy a külső fél által elvégzett munka folyamatosan megfelel a megbízható modellvalidálási keretszabályzat elemeinek.
 - A megfelelő modellvalidálás hatálya és módszertana tartalmazzon egy olyan rendszeres folyamatot, amely képes értékelni a modell megalapozottságát, következetességét és pontosságát valamint azt is, hogy a modell továbbra is releváns-e az alapul szolgáló egyedi hitelezési kitettség vagy állomány szempontjából. Az eredményes modellvalidálási folyamat a

modell esetleges korlátainak az azonosítására és megfelelő időben történő kezelésére is módot ad. A validálás terjedjen ki a modell bemeneteinek, konstrukciójának és kimeneteinek/teljesítményének vizsgálatára.

- *A modell bemenetei:* A hitelintézetnek már korábban meg kellett állapítania a modell bemeneteiként használt adatokra (historikus, aktuális és előretekintő információkra) vonatkozó belső minőségi és megbízhatósági szabályokat. A várható hitelezési veszteségre elszámolt értékvesztés becsléséhez használt adatok legyenek a hitelintézet portfóliója szempontjából relevánsak, és a lehetőségekhez mérten pontosak, megbízhatóak és teljesek (azaz ne tartalmazzanak a becsült várható hitelezési veszteséget torzító kivételeket). A validálás biztosítsa, hogy az adatok e szabályoknak megfeleljenek.
 - *A modell konstrukciója:* A modell konstrukciója szempontjából a validálás azt mérje fel, hogy a modell alapjául szolgáló elmélet koncepcionálisan megalapozott, elismert és a rendeltetés szerinti céljára általánosan elfogadott. A jövőre nézve a validálás azt mérje fel, hogy a modell milyen a modell szintű általános és egyedi kockázati tényezők szempontjából milyen mértékben képes figyelembe venni a gazdasági és hitelkörnyezet alakulását, valamint a portfólió üzleti profiljának változásait és mindezt a modell megalapozottságának jelentős csökkentése nélkül.
 - *A modell kimenete/teljesítménye:* A hitelintézetnek legyenek belső szabályai arra vonatkozóan, hogy mit tekint a modelltől elfogadható teljesítménynek. Ahol a teljesítménykülbségek jelentősen sérülnek, javító intézkedésekre van szükség, amelyek akár a modell kalibrációjának megismétlésére vagy annak ismételt kialakítására is kiterjedhetnek.
- c. A modellvalidálás keretének és folyamatának átfogó dokumentációja. Ennek részeként dokumentálni kell a lefolytatott validálási eljárásokat, a validálás módszertanát és eszközeit, a használt adatok körét, a validálás eredményeit, és szükség esetén lefolytatott javító intézkedéseket. A hitelintézet gondoskodjon a dokumentáció rendszeres felülvizsgálatáról és frissítéséről.
- d. A modellvalidálás folyamatának független (belső vagy külső) felek által történő felülvizsgálata annak megállapítására, hogy a modellvalidálás folyamata általában mennyire eredményes, és mennyire független a fejlesztés folyamatától. A felülvizsgálat megállapításairól haladéktalanul és megfelelő időben készüljön a megfelelő irányítási szint (pl. felső vezetés, audit bizottság) számára jelentés.

4.2.6 6. rész — Tapasztalaton alapuló hitelbírálat

A hitelkockázat értékelése és a várható hitelezési veszteség mérése szempontjából alapvető, hogy a hitelintézet, különösen az észszerű és indokolható előretekintő információk, ideértve a makrogazdasági tényezők figyelembe vétele során szakértői alapon bírálja el a hiteleket.

68. A hitelintézet rendelkezzen a szükséges eszközökkel ahhoz, hogy a várható hitelezési veszteséget megalapozottan meg tudja becsülni, és időben el tudja számolni. Ugyan tény, hogy a múltbeli veszteségekre és az aktuális feltételek hatására vonatkozó információ nem teljes mértékben tükrözi a hitelezési kitettségek hitelkockázatát, a hitelintézet ennek ellenére alkalmazza a tapasztalatain alapuló hitelbírálatot, hogy a várható hitelezési veszteségre vonatkozó becsléseibe az összes észszerű és indokolható előretekintő információ, többek között a makrogazdasági tényezők várható hatását alaposan be tudja építeni. A hitelintézet a hitelkockázati módszertana szerint és megfelelő felülvizsgálat mellett dokumentálja azokat az eseteket, amikor tapasztalaton alapuló hitelbírálatra hagyatkozik.
69. A historikus információ hasznos bázist szolgáltat azoknak a trendeknek és korrelációknak az azonosításához, amelyek nélkül nem lehet felismerni a hitelezési kitettséget befolyásoló hitelkockázatok mozgatórugóit. Ugyanakkor a várható hitelezési veszteség becslése nem hagyhatja figyelmen kívül azt, hogyan hatnak az (előretekintő) események és feltételek ezekre a mozgatórugókra. A becslésnek tükröznie kell az e hatások folytán a jövőben várhatóan bekövetkező likviditáshiányokat.
70. Az előretekintő információ figyelembe vételét a hitelintézet ne mellőzze pusztán azért, mert az ilyen információ figyelembe vételét túl költségesnek vagy szükségtelennek ítéli, vagy mert a jövőbe tekintő forgatókönyvek bizonytalanok, kivéve, ha az emiatt felmerülő többletköltség vagy működési teher nem járul hozzá a várható hitelezési veszteségre vonatkozó számviteli keretszabályozás magas minőségi színvonalon történő megvalósításához.
71. A hitelintézet legyen képes annak bemutatására, hogy a várható hitelezési veszteség becslésének folyamatába beépített előretekintő információk és a hitelkockázat mozgatórugói között adott kitettségek vagy portfóliók esetében fennáll a kapcsolat. Tény, hogy nem feltétlenül lehetséges bizonyos típusú információk vagy akár teljes információhalmaz és a hitelkockázatot mozgató tényezők között meglévő erős kapcsolatot formális statisztikai szempontból bemutatni, a hitelintézet a szakértői hitelbírálatot alkalmazva igyekezen az egyedi vagy csoportos értékvesztés megfelelő szintjét megállapítani. Amikor az egyedi vagy csoportos értékelésbe nem épült be valamelyik relevánsnak ítélt előretekintő tényező, átmeneti korrekciók válhatnak szükségessé.
72. A makrogazdasági előrejelzéseket és egyéb releváns információkat tanácsos következetesen az összes olyan portfólióra nézve alkalmazni, ahol ezek az előrejelzések/feltételezések azonos módon érintik a portfólió hitelkockázatának mozgatórugóit. Továbbá a becsült várható hitelezési veszteség kidolgozása során a hitelintézet szakértői hitelbírálatra építve állapítsa meg, hogy a hitelciklus melyik pontjánál tart, eltérő lehet azokban a joghatóságokban, ahol a hitelintézetnek hitelezési kitettségei vannak.
73. A hitelintézet járjon el óvatosan, amikor a várható hitelezési veszteségre elszámolandó értékvesztést számviteli szempontból határozza meg, hogy a megadott becslések megfelelőek legyenek (azaz álljanak összhangban a semlegesség szabályával, és ne legyenek se túl- se alulbecsültek).

74. Továbbá a hitelintézet a várható hitelezési veszteség becsült értékének kidolgozása során mindig vegye igénybe a hitelkockázat-kezelés révén hozzáférhetővé vált információk széles körét, ideértve az kockázatkezelés és a tőke megfelelés szempontjából előretekintő jellegű információkat.

4.2.7 7. elv — Közös folyamatok, rendszerek, eszközök és adatok

A hitelintézetnél működjön olyan megbízható hitelkockázat értékelési és mérési folyamat, amely a hitelkockázat értékeléséhez és a várható hitelezési veszteség elszámolásához szükséges közös folyamatok, rendszerek, eszközök és adatok erős alapját fekteti le.

75. A hitelintézet a hitelkockázat értékelésére, a várható hitelezési veszteség számviteli célú mérésére és tőke megfelelési célú meghatározására alkalmazzon a lehető legnagyobb mértékben közös folyamatokat, rendszereket, eszközöket és adatokat annak érdekében, hogy a várható hitelezési veszteség kapott becslései megbízhatóbbak és következetesebbek legyenek, nagyobb legyen az átláthatóság, és a piaci fegyelem révén ösztönözze a megbízható hitelkockázat gyakorlatok követését.
76. A hitelkockázattal kapcsolatos gyakorlatokat tanácsos rendszeresen felülvizsgálni, hogy a hitelintézet teljes szervezetén belül az elérhető adatok rögzítése megtörténjen, és a hitelintézet kockázatvállalási vagy üzleti gyakorlatainak változásával vagy az idők folyamán történő átalakulásával párhuzamosan a rendszerek is frissüljenek. A hitelintézet alakítson ki visszajelzési kört annak biztosítása érdekében, hogy a várható hitelezési veszteség becsléseire, a hitelkockázat és a hitelezési kitettségnél tapasztalt tényleges veszteségek változására vonatkozó információkat a hitelkockázattal foglalkozó szakértők, a számvitel és a szabályozói jelentések készítői megosszák egymással és különösen a hitelkockázatot vállaló munkatársakkal.
77. A fent említett közös folyamatok, rendszerek, eszközök és adatok kiterjedhetnek a hitelkockázat-minősítési rendszerre, (a megfelelő korrekciók után) becsült PD értékekre, a késedelmes státuszra, a hitelfedezeti arányra, a historikus veszteségrátára, a terméktípusra, az amortizáció ütemezésére, a törlesztés ütemtervére, az önrész követelményekre, a piaci szegmensre, a földrajzi helyszínre, az évjáratra (azaz a hitelnyújtás dátumára) és a biztosíték típusára.

4.2.8 8. elv — Közzététel

A hitelintézet nyilvános közzétételei a jobb átláthatóság és összehasonlíthatóság érdekét szolgálják azzal, hogy időben, releváns és a döntéshozatal szempontjából hasznos információt szolgáltatnak.

78. A nyilvános közzététel célja, hogy a hitelintézet pénzügyi helyzetéről és teljesítményéről és ezek változásáról a felhasználók széles körének világos és érthető módon a döntéstámogató információt szolgáltatasson. A hitelintézet releváns és összevethető információk szolgáltatására

törekedjen, hogy a felhasználók időben megalapozott döntéseket tudjanak hozni, és képesek legyenek a vezető testület és a felső vezetés irányítási képességeit értékelni.

79. A pénzügyi és hitelkockázat-kezelési közzétételeket a hitelintézet az alkalmazandó számviteli és felügyeleti szabályozás szerint tegye meg¹². A hitelintézet tegye meg a hitelkockázati kitettségének méltányos bemutatásához szükséges közzétételeket, ideértve a várható hitelezési veszteségre vonatkozó becsléseit, valamint azokat a közzétételeket is, amelyek a hitelintézet kockázatvállalási gyakorlatáról szolgáltatnak releváns információkat.
80. A hitelintézet a vonatkozó számviteli standardokkal és rendeletekkel összhangban mérlegelje és úgy határozza meg a közzétett adatok összesítésének és bontásának megfelelő szintjét, hogy a közzététel folyamatosan feleljen meg a számviteli követelményeknek, és tájékoztasson a hitelintézet hitelkockázatnak való kitettségéről és várható hitelezési veszteségéről, hogy a felhasználók önálló elemzést tudjanak végezni az intézetről, és össze tudják vetni az azonos csoportba tartozó más intézményekkel.
81. A kvantitatív és kvalitatív közzétételek együttvéve tájékoztassák a felhasználókat a becsült várható hitelezési veszteség kialakításához használt főbb feltételezésekről/bemenetekről. A közzététel mutassa be a várható hitelezési veszteség becslése szempontjából alapvető szabályzatokat és fogalmakat (például azt, hogy a hitelintézet milyen alapon sorolja be portfóliókba a hasonló hitelkockázati jegyeket mutató hitelezési kitettséget, és hogyan határozza meg a nemteljesítést¹³), a várható hitelezési veszteség becsült értékét megváltoztató tényezőket, és azt a módot, ahogy a hitelintézet a felső vezetés szakértői alapú hitelbírálata beépítette. A jelentős szabályzatok közzététele jelezze, hogy a hitelintézet a saját kontextusában hogyan hajtotta végre ezeket a szabályzatokat.
82. A hitelintézet kvalitatív közzététel formájában számoljon be arról, hogy az alkalmazandó számviteli szabályozásnak megfelelően hogyan építette be a várható hitelezési veszteség becslésének folyamatába az előretekintő információt, ideértve a makrogazdasági tényezőket, különös tekintettel azokra az estekre, amikor az értékelést egyedi alapon végzi.
83. A hitelezési kitettségek besorolásának alapjára vonatkozó közzétételek tájékoztassanak arról, hogyan győződik meg a felső vezetés a hitelezési kitettségek besorolásának megfelelő voltáról, tehát arról, hogy ezek a csoportok továbbra közös hitelkockázat jegyekkel rendelkeznek.
84. Annak érdekében, hogy a becsült várható hitelezési veszteségről közzétett információ jobb minőségű és jelentősegteljesebb legyen, a hitelintézet időszakonként fűzzön magyarázatot a

¹²Az 575/2013/EU rendelet 8. része, és e rendelet 8. cikke alapján az EBH által a nyilvánosságra hozatalról kiadott 2016/11 iránymutatások, és a lényegesnek, védettnek és bizalmasnak minősülő információkról, valamint a nyilvánosságra hozatal gyakoriságáról az 573/2013/EU rendelet 432. cikkének (1) bekezdése, 432. cikkének (2) bekezdése és 433. cikke alapján az EBH által kiadott 2014/14 iránymutatások szerint.

¹³A nemteljesítés fogalmi meghatározására vonatkozó további útmutatást lásd a következő szakasz 89. és 90. bekezdésében.

várható hitelezési veszteség becslésének jelentős változásairól. Ez a tájékoztatás olyan módon tartalmazza a releváns kvalitatív és kvantitatív közzétételeket, hogy abból minél világosabb meg lehessen érteni, miként változtak a várható hitelezési veszteség becsült értékei.

85. A hitelintézet vezető testülete rendszeresen vizsgálja felül a közzétételekre vonatkozó szabályzatát, hogy a közzétett információ a hitelintézet kockázati profilja, termékkoncentrációi, a szektor normái és aktuális piaci feltételei szempontjából folyamatosan releváns maradjon. Eközben a hitelintézet olyan közzétételeket hozzon nyilvánosságra, amelyek elősegítik az összevetést a hasonló intézetekkel, lehetővé teszik, hogy a felhasználók időszakról időszakra figyelemmel kísérhessék a hitelintézet becsült várható hitelezési veszteségének alakulását, és tartalmazs nemzetközi és nemzetközi összehasonlító elemzéseket készíthessenek a hasonló intézetekről.

4.3 Az IFRS 9-et alkalmazó hitelintézetekre vonatkozó iránymutatások

Ez a szakasz a várható hitelezési veszteség meghatározására vonatkozóan az IFRS 9 értékvesztésről szóló i)-iii) pontjaiban rögzített követelményekhez ad iránymutatást: i) a 12 hónapra várható hitelezési veszteségnek megfelelő összegű értékvesztés; ii) a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének meghatározása; és iii) gyakorlati megoldások alkalmazása — ezek a várható hitelezési veszteség egyéb elszámolási szabályaiban nem jelennek meg, és tanácsos az iránymutatások egyéb pontjaival együtt értelmezni őket.

4.3.1 A 12 hónapra várható hitelezési veszteségre képzett értékvesztés

86. Az IFRS 9 5.5.5. bekezdése szerint "amennyiben valamely pénzügyi eszköz hitelkockázata a kezdeti megjelenítéstől a beszámoló fordulónapjáig nem nőtt jelentősen, a gazdálkodó egységnek a 12 havi várható hitelezési veszteséggel megegyező összegen kell értékelnie az adott pénzügyi eszköz elszámolt veszteségét". A hitelintézet az összes hitelezési kitettségre várható hitelezési veszteségét mérje, és nulla értékvesztést csak ritka esetben számoljon el, mert a várható hitelezési veszteség értéke különböző valószínűségekkel súlyozott becsült összeg, amelynek minden esetben tükröznie kell a hitelezési veszteség előfordulásának a lehetőségét (lásd: IFRS 9 5.5.17. és 5.5.18. bekezdés). Nulla értékvesztés is előfordulhat, például teljes fedezeti biztosítékkal rendelkező hitelek esetében (bár a hitelintézetnek a biztosítéki érték becslése során tanácsos óvatosan eljárni, mert a biztosítéknak a hitelnyújtás időpontjában megállapított értéke a hitel futamideje alatt változhat).
87. A hitelintézet a 12 hónapra várható hitelezési veszteség értékeléséhez és méréséhez aktívan álljon hozzá, hogy a hitelkockázat változásait időben azonosítani tudja, és így azokat időben meg is tudja jeleníteni a várható hitelezési veszteségben. A 6. alapelv szerint a 12 hónapra várható hitelezési veszteség mértékének és idejének becslése tükrözze a felső vezetés szakértői hitelbírálatait, és a több lehetséges, valószínűségi súlyokkal összegzett kimenet várható hitelezési veszteség torzítástól mentes becslését reflektálja.

88. Az IFRS 9 a 12 hónapra várható hitelezési veszteséggel egyenlő összeget "az élettartami várható hitelezési veszteségek olyan részeként" határozza meg, "amely a pénzügyi instrumentummal kapcsolatos, a beszámoló fordulónapja után 12 hónapon belül lehetséges nemteljesítési eseményekből ered".¹⁴ Emiatt a hitelintézetnek figyelembe kell vennie, hogy a 12 hónapra várható hitelezési veszteséggel egyenlő összeg az IFRS 9 B5.5.43. bekezdése szerint nem csupán a következő 12 hónapban várható veszteséget jelenti, hanem a következő 12 hónapban bekövetkező, veszteséget okozó események miatt a hitelezési kitettség vagy kitettségcsoport élettartama alatt várható cash-flow hiányt. A hitelintézet köteles figyelembe venni, hogy az IFRS 9 5.5.9. bekezdése szerint annak értékelése, hogy egy adott pénzügyi eszköz esetében az egész élettartamra vonatkozó várható hitelezési veszteség mérésére kell-e átállni, az annak függvénye, hogy miként változik a pénzügyi eszköz várható élettartama alatt a nemteljesítés kockázata. Az IFRS 9 szerint bizonyos körülmények között ennek értékeléséhez megváltoztatható a 12 havi nemteljesítés valószínűsége, azonban ez nem minden esetben megfelelő módszer, és különös figyelmet igényelnek az IFRS 9 B5.5.14. bekezdésében bemutatott példák.
89. Az IFRS 9 B5.5.37. bekezdése nem határozza meg a nemteljesítés fogalmát, de hitelintézetet olyan definíció alkalmazására kötelezi, amely összhangban van az érintett pénzügyi instrumentum belső hitelkockázat-kezelése céljából alkalmazott definícióval. Az IFRS 9 B5.5.37 bekezdése emellett azt a megcáfолható feltételezést is tartalmazza, hogy a nemteljesítés legkésőbbi bekövetkezési időpontja a pénzügyi eszköz 90 napos késedelmessége. A nemteljesítés fogalmának számviteli célú meghatározása során a hitelintézet az 575/2013/EU rendelet 178. cikkében a hatósági szempontból megadott meghatározást tekintse irányadónak¹⁵, amely egyaránt tartalmaz:
- a. egy kvalitatív kritériumot, amely alapján az intézmény azt vélelmezi, hogy az ügyfél valószínűsíthetően nem fogja teljes egészében teljesíteni hitelkötelezettségeit az intézmény, annak anyavállalata vagy valamely leányvállalata felé, hacsak az intézmény nem folyamodik visszkéréshez a biztosíték lehívása érdekében ("nemfizetést valószínűsítő" esemény); és
 - b. egy objektív mutatót, ahol "az ügyfél az intézménnyel, anyavállalattal vagy bármely leányvállalatával szembeni jelentős hitelkötelezettsége 90 napon túl késedelmes", amely egyenértékű az IFRS 9 B5.5.37. bekezdésébe foglalt megcáfолható feltételezéssel.
90. Az 575/2013/EU rendelet 178. cikk (1) bekezdése alapján egy adott ügyfél nemteljesítését akkor kell megtörténtnek tekinteni, ha 4(a) és (b) albekezdésben írt kritériumok közül valamelyik vagy mindkettő bekövetkezik. Ebben az összefüggésben a hitelintézet az ügyfélre vonatkozó "nemfizetést valószínűsítő" esemény szerint még azt megelőzően azonosítsa a nemteljesítést, mielőtt a kitettség a 90 napos kritérium alapján késedelmessé válik. A hatósági célú megközelítésnek megfelelően a nemfizetést valószínűsítő elemeknek az 575/2013/EU

¹⁴ Lásd IFRS 9 A függelék: Fogalommeghatározások

¹⁵ Az EBH közzétette a nemteljesítés meghatározásának az 575/2013/EU rendelet 178. cikke szerinti alkalmazásáról szóló iránymutatásainak tervezetét.

rendelet 178. cikk (3) bekezdésében megadott listáját tanácsos úgy megvalósítani, hogy a későbbiekben likviditási hiányt okozó, nemfizetést valószínűsítő események időben kimutathatóak legyenek. Ami a 4(b) albekezdésben rögzített kritériumot illeti, ugyan az illetékes hatóságok a lakossági és a közsféra jogalanyainak kötelezettségei esetében hatósági célokra a 90 napos időszakot 180 napra emelheti különféle termékek esetében, amennyiben ezt a helyi feltételek alapján megfelelőnek tartják (lásd 575/2013/EU rendelet 178 cikk. (1)(b) albekezdés), ezt a lehetőséget azonban nem szabad az IFRS 9 B5.5.37. bekezdésében rögzített 90 napos megcáfолható feltételezés alóli felmentésként értelmezni az oda tartozó kitettségek tekintetében.

91. A 12 hónapra várható hitelezési veszteség összegének becsléséhez a hitelintézet vegye figyelembe az iránymutatások fogalommeghatározások c. részében és a 6. alapelvben hivatkozott, a kockázatokat befolyásoló észszerű és indokolható szempontokat, különösen az előretekintő információkat, köztük a makrogazdasági tényezőket. A hitelintézet szakértői hitelbírálatra építve vegye figyelembe a hitelintézet hitelkockázatainak felmérését befolyásoló kvalitatív és kvantitatív információkat egyaránt. Az IFRS 9 rendelkezése szerint a 12 hónapra várható hitelezési veszteség összegének méréséhez a jogalanyak nem szükséges kimerítő kutatást végeznie. Ugyanakkor a hitelintézet a várható hitelezési veszteséget befolyásolni képes információkat aktívan építse be, és ne hagyja figyelmen kívül, ne mellőzze az észszerűség határain belül elérhető releváns információkat.
92. Amikor a hitelintézet a hitelnyújtással nagy hitelkockázattal járó kitettségeket hoz létre (amely e bekezdés összefüggésében nem az IFRS 9 5.5.10. bekezdésében meghatározott "alacsony hitelkockázat" ellentéte), és az értékvesztéseket kezdetben a 12 hónapra várható hitelezési veszteség alapján méri, akkor ezeket a kitettségeket tanácsos kitüntetett figyelemmel kísérnie, és a hitelkockázat jelentős mértékű növekedése esetén időben az élettartamra vonatkozó mérés alá besorolnia, tudomásul véve, hogy a magas kockázatot hordozó kitettségeknél valószínűsíthető a nagyobb volatilitás és a hitelkockázat gyorsabb növekedése.
93. Még olyan esetekben is, amikor a hitelkockázatban bekövetkezett növekedést nem ítéli jelentősnek, a hitelintézet a hitelkockázat időközben előálló változásainak megfelelően korrigálja a 12 hónapra becsült várható hitelezési veszteséget. Ezeket a korrekciókat még azt megelőzően hajtsa végre, hogy a kitettségek akár egyedi, akár együttes alapon átkerülnek abba a kategóriába, ahol a teljes élettartamra várható hitelezési veszteséget kell mérni, és ehhez vegye figyelembe, hogy a hitelkockázatoknál történt-e átminősítés.
94. Ahol csoportos minősítés készül, ott az adott csoportba sorolt kitettségek teljesítsék az iránymutatások 3. alapelvében írt követelményeket. Különösen, amikor a hitelintézet számára olyan információ került a birtokába, ami azt jelzi, hogy a hitelezési kitettségek adott csoportjában további vagy másféle szegmentálás szükséges, akkor a csoportot tanácsos alcsoportokra bontani, és a 12 hónapra várható hitelezési veszteségnek megfelelő összeget minden egyes csoportra nézve újra kiszámítani, illetve átmeneti körülmények között átmeneti korrekciót alkalmazni (lásd az iránymutatások 3. alapelvét és az átmeneti korrekció alkalmazásáról ott részletezett követelményeket). Ahol a hitelintézet rendelkezésére álló

információ azt jelzi, hogy egy adott alcsoportban a hitelkockázat jelentős mértékben megemelkedett, az alcsoport esetében az élettartamra várható hitelezési veszteséget tanácsos megjeleníteni.

95. A hitelezési kitettségeket nem tanácsos olyan módon csoportosítani, hogy a besorolás folytán pontatlanná váljon a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének időben történő azonosítása (lásd az iránymutatások 3. és 4. alapelvét a várható hitelezési veszteség besorolására és együttes értékelésére vonatkozó kiegészítő követelményekről).

4.3.2 A hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének értékelése

96. Az IFRS 9 5.5.4. bekezdése szerint "az értékvesztési követelmények célja az élettartami hitelezési veszteség megjelenítése mindazon pénzügyi eszközre vonatkozóan, amelyek esetében a kezdeti megjelenítés óta jelentősen nőtt a – akár egyedi, akár együttes alapon értékelt – hitelkockázat, figyelembe véve minden észszerű és indokolható információt, köztük az előretekinthetőket is."
97. E megközelítést az a logika diktálja, hogy az üzleti partner hitelképességét, és így a kezdeti megjelenítés időpontjában előrejelzett várható hitelezési veszteséget a hitel árazása arra az időpontra nézve figyelembe veszi. Ebből következik, hogy a hitelkockázatnak a hitelnyújtás utáni emelkedését a felszámított kamatok esetleg nem fedezik, és emiatt a hitelintézetnek tanácsos alaposan megfontolnia, hogy a hitelkockázat jelentős mértékű növekedése bekövetkezett-e.¹⁶ Ha bekövetkezett, akkor a hitelezési kitettséget az élettartamra várható veszteség mérésének tanácsos alávetni.
98. Annak vizsgálatára, hogy egy kitettség esetében jelentősen emelkedett-e a hitelkockázat, és a 12 hónapra illetve az élettartamra várható hitelezési veszteség mérésére a hitelintézetnél működjenek az iránymutatásokban meghatározott alapelveknek megfelelő, megbízható irányítási rendszerek és ellenőrzések. Ha még nem tette volna, a hitelintézet vezessen be olyan rendszereket, amelyek képesek kezelni és szisztematikusan értékelni azt a nagy mennyiségű információt, amely annak megítéléséhez szükséges, hogy egy adott hitelezési kitettségénél vagy a kitettségek bizonyos csoportjainál kimutatható-e a hitelkockázat jelentős mértékű növekedése, és amennyiben igen, ott az élettartamra várható hitelezési veszteséget becsüljék meg. A 2013/36/EU irányelv hatálya alá tartozó anyavállalat és leányvállalat gondoskodjon arról, hogy a csoporton belül a megközelítést következetes alkalmazzák. Ez terjedjen ki különösen olyan folyamatok bevezetésére, amelyek gondoskodnak arról, hogy a különböző joghatóságokra és gazdasági szektorokra vonatkozóan előrejelzett gazdasági feltételeket a hitelintézet felső vezetése felülvizsgálja és jóváhagyja, és arról is, hogy a csoporton belül a feltételek kidolgozásának folyamatai, ellenőrzései és gazdasági feltételezései valamint ezeknek a várható hitelezési veszteséghez való kapcsolása következetes legyen. A következetesség igényét nem tanácsos olyan követelményként

¹⁶ Az IFRS 9 alapján a jogalanyok kötelesek a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének értékelésében számos tényezőt, köztük akár az árazást is figyelembe venni.

felfogni, amely szerint a gyakorlatnak a csoporton belül mindenütt azonosnak kell lennie. Épp ellenkezőleg, a következetes kereteken belül a joghatóságok és termékek között lehetnek, például az adatok rendelkezésre állásától függő különbségek. Ezeket a különbségeket tanácsos alaposan dokumentálni és indokolni.

99. A hitelintézet bevezetett folyamatai tegyék lehetővé számára, hogy megfelelő időben és holisztikus alapon meg tudja határozni, hogy egy-egy hitelezési kitettség kezdeti megjelenítése óta a hitelkockázat jelentős mértékben megnövekedett, és ezért, mielőbb a hitelkockázat növekedése eléri a jelentős szintet az adott egyedi kitettséget vagy a hasonló hitelkockázati jegyeket mutató kitettségek egy csoportját az IFRS 9 veszteségelszámolási követelményeinek megfelelően átsorolja abba a kategóriába, amelynek esetében az élettartamra várható hitelezési veszteséget méri.
100. Az IFRS 9 B5.5.17. bekezdése a kezdeti megjelenítés óta jelentős növekedést mutató hitelkockázatokra vonatkozóan megjegyzi, hogy a ennek a döntésnek a meghozatalához az információk széles körét kell figyelembe venni. Tárgan értelmezve ez felöleli a makrogazdasági feltevésekre vonatkozó információkat, egy-egy hitelfelvevő vagy közös hitelkockázati jegyeket mutató hitelfelvevői csoport esetében releváns gazdasági szektort és földrajzi régiót, valamint a hitelfelvevőre jellemző stratégiai, működési és egyéb sajátosságokat. Kritikus szempont, hogy az aktuális feltételekre vonatkozó információk és a historikus adatok mellett a kötelezettség kiterjed az indokolatlan költség és erőfeszítés nélkül beszerezhető észszerű és indokolható előretekintő információk figyelembe vételére is (lásd még az iránymutatások 131. bekezdését a felhasználandó információk köréről).
101. Az IFRS 9 követelményei szerint a hitelintézet az elszámolt értékvesztések időben történő megjelenítése érdekében:
- a. gyűjtse a hitelezési kitettségeinek és hitelportfóliójának a hitelkockázatát befolyásoló főbb tényezők adatait és előrejelzéseit; és
 - b. legyen képes minden egyes hitelezési kitettség és hitelportfóliója esetében a hitelkockázatot számszerűsíteni ezeknek az adatoknak és előrejelzéseknek az alapján.
102. Az IFRS 9 B5.5.2 bekezdése szerint az élettartami várható hitelezési veszteségek megjelenítésére elvárhatóan általában a pénzügyi instrumentum késedelmes tétellé válása előtt kerül sor, és a hitelkockázat "tipikusan már a pénzügyi instrumentum késedelmes tétellé válása, illetve más hitelfelvevő-specifikus követő tényezők (például módosítás vagy átstrukturálás) észlelése előtt jelentősen megnő". Ezért a hitelintézet elemzéseiben vegye figyelembe azt a tényt, hogy a hitelezési veszteségeket meghatározó tényezők gyakran jóval (azaz hónapokkal, és egyes esetekben akár évekkel) azelőtt romlani kezdenek, mielőtt az érintett hitelezési kitettségekben a késedelemre vonatkozóan bármiféle objektív tény megjelenik. A hitelintézet tartsa szem előtt, hogy a késedelemre vonatkozó adatok általában visszatekintő jellegűek, és önmagukban ritkán alkalmasak a várható hitelezési veszteség megközelítésének megvalósítására. Például, a lakossági portfóliókban a makrogazdasági

tényezőkben és a hitelfelvevő releváns ismérveiben beálló negatív fejlemények általában már jóval azelőtt a hitelkockázat szintjének emelkedésével járnak, mielőtt mindez a követő információból, például a késedelemből nyilvánvalóvá válik.

103. Ezért az IFRS 9 céljainak stabil eléréséhez a hitelintézet vegye tekintetbe, hogy az észszerű és támogatható információk alapján hogyan hatnak a makrogazdasági tényezők és a hitelfelvevői ismérvek a portfólió hitelkockázatára. Ennek érdekében a hitelintézet a múltban ismétlődő minták és az aktuális trendek részletes elemzését végezze el először, amelynek révén a hitelkockázatot befolyásoló legjelentősebb tényezőket lehet azonosítani. A szakértői hitelbírálat segítse elő azoknak az aktuális és előrejelzett feltételeknek a beépítését, amelyek valószínűleg érinteni fogják a kockázatokat befolyásoló tényezőket, a várt cash-flow hiányokat és ebből adódóan a veszteségre vonatkozó elvárásokat.
104. A hitelintézet ne csak az egyedi kis hitelekkel képzett portfóliókat, például a hitelkártya kitétségeket vesse alá ilyen elemzésnek, hanem a nagy egyedileg kezelt hitelezési kitétségeket is. Például egy nagy kereskedelmi ingatlanhitel esetében a hitelintézet vegye figyelembe azt, hogy a kereskedelmi ingatlanok piaca számos joghatóságban érzékeny az általános makrogazdasági környezetre, és annak eldöntésére, hogy jelentős mértékben megnövekedett-e a hitelkockázat, fontolja meg olyan információk használatát, mint például a kamatszint és az üresen álló bérlemények aránya.
105. A hitelintézetnek legyen alaposan kidolgozott kritériumokat tartalmazó világos szabályzata arról, mit jelent a hitelkockázat "jelentős" mértékű növekedése a különféle típusú hitelezési kitétségek esetén. A hitelintézet ezeket a kritériumokat a megközelítések és fogalommeghatározások helytálló voltának indoklásával együtt az IFRS 7 *Pénzügyi instrumentumok: közzétételek*, 35F bekezdése szerint tegye közzé. Az IFRS 9 5.5.9 bekezdése azt a követelményt fogalmazza meg, hogy amikor a gazdálkodó egység a hitelkockázat jelentős mértékű növekedését értékeli, "a várható hitelezési veszteségek összegének változása helyett a pénzügyi eszköz várható élettartama alatt bekövetkező nemteljesítés kockázatának változását kell alkalmaznia". Ilyen célokra a hitelintézet ezt az értékelést a nemteljesítés kockázatának megvalósulása és nem a várható hitelezési veszteség szempontjából (azaz a hitelkockázatot enyhítő tényezők, például a biztosítékok vagy a garanciák hatásainak figyelembe vétele előtti állapotot alapul véve) végezze.
106. Amikor a hitelintézet kialakítja, hogy milyen megközelítést alkalmaz a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének meghatározására, (az értékelt pénzügyi instrumentum szempontjából releváns mértékben) vegye figyelembe az IFRS 9 B.5.5.17 bekezdésének a)-p) pontjában bemutatott mind a 16 mutatócsoportot, továbbá vizsgálja meg, van-e még olyan egyéb információ is, amelyet tanácsos figyelembe vennie. A mutatóknak ezt a felsorolását nem tanácsos (sem az IFRS 9, sem a jelen iránymutatások esetében) ellenőrző listaként értelmezni. Egyes mutatók relevanciája nagyobb lehet, mint más mutatóké annak értékelésében, hogy a hitelezési kitétség egy adott típusa a hitelkockázat jelentős mértékű növekedését mutatja-e. Ugyanakkor a hitelintézet különös gonddal igyekezzon elkerülni annak a kockázatát, hogy a hitelkockázat jelentős mértékű növekedését annak tényleges

előfordulása ellenére sem igazolja azonnal. Különösen, a hitelintézet ne korlátozza a hitelkockázat jelentős mértékű növekedését olyan helyzetekre, amikor az előrejelzések szerint a pénzügyi instrumentum értékvesztetté fog válni (tehát az IFRS 9 követelmények harmadik fázisába kerül). Pontosabban, az adósok esetében a hitelkockázat annak ellenére is mutathat jelentős mértékű növekedést, hogy bármiféle bizonyíték lenne arra nézve, hogy a kapcsolódó hitelezési kitettségek valószínűleg értékvesztetté válnak. A hitelkockázat jelentős mértékű növekedése, mint tény nem feltétlenül jelenti azt, hogy a nemteljesítés valószínű, hanem csupán azt, hogy a kezdeti megjelenítés időpontjához képest valószínűbbé vált. Ezt a szempontot hangsúlyozza az IFRS 9 modelljének szimmetriája is: a hitelezési kitettségek átkerülhetnek abba a kategóriába, ahol a hitelintézet az élettartami várható hitelezési veszteséget méri, majd később onnan visszasorolhatók a 12 hónapra várható hitelezési veszteség mérése alá, ha már nem érik el a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésére vonatkozó küszöböt.

107. A hitelintézet a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének értékelése során vegye figyelembe különösen a következő, nem teljeskörűen felsorolt mutatókat:
- a. a hitelintézet felső vezetése által hozott döntés, hogy amennyiben az adatszolgáltatás időpontjában egy létező hitelezési kitettség megújul, a hitelezési kitettség árából a kitettség hitelkockázatát tükröző elemnek jelentősen magasabbnak kell lennie annál, amekkora a hitelnyújtás tényleges időpontjában volt, mert az adott hitelfelvevő vagy hitelfelvevői kategória hitelkockázata a kezdő időpont óta megemelkedett;
 - b. a hitelintézet felső vezetése által hozott döntés, miszerint az a már korábbi hitelnyújtásokhoz hasonló új hitelezési kitettségek esetében az előbbiek hitelkockázatában a kezdeti megjelenítés óta bekövetkezett változások miatt erősíteni kell a biztosítékokra és/vagy kovenánsokra vonatkozó követelményeket;
 - c. egy elismert hitelminősítő rontja a hitelfelvevő minősítését, vagy az a hitelintézet belső hitelminősítő rendszere szerint gyengül;
 - d. az egyedi monitoring és felülvizsgálat tárgyát képező teljesítő hitelezési kitettségek esetében olyan belső hitelkockázat-értékelési összefoglaló/hitelminőség mutató, amely a kezdeti megjelenítés óta gyengült;
 - e. a hitelkockázatot meghatározó jelentős tényezők romlása (pl. jövőbeli likviditás) egy egyedi ügyfél (vagy ügyfelek állománya) esetén; és
 - f. módosítások elvárása pénzügyi nehézségek miatt, ideértve a 2015/227/EU rendelet szerint a hitelezői türelem körébe tartozó eseteket.

Ugyan az IFRS 9 végrehajtásának lehetőség szerint tanácsos tükröznie a hitelkockázat-kezelési gyakorlatokat, bizonyos esetekben ez nem lenne megfelelő. Ha például a hitelintézet a különösen jó vagy rossz hiteleket kivéve a legtöbb hitelezési kitettségét a hitelkockázattól

függetlenül azonos módon kezeli, a hitelezési kitettség kezelésének módja valószínűleg nem mutatja ki megbízható módon a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének eseteit.

108. Amikor a hitelintézet azt értékeli, hogy egy hitelezési kitettség esetében a hitelkockázat jelentős mértékben növekedett-e, vegye figyelembe az alábbi tényezőket is, amelyek a hitelintézet vagy a hitelfelvevő működési környezetével kapcsolatosak:
- a. adott hitelfelvevő vagy a hitelfelvevők egy csoportja szempontjából releváns makrogazdasági kilátások romlása. A makrogazdasági értékelések legyenek elég széleskörűek, tehát terjedjenek ki az állami, a vállalati, a lakossági és egyéb típusú hitelfelvevők szempontjából releváns tényezőkre. Továbbá, az értékelések foglalkozzanak makrogazdasági teljesítménynek a joghatóságon belüli releváns térségi különbségeivel¹⁷; és
 - b. romlanak annak a szektornak vagy azoknak az iparágaknak a kilátásai, ahol a hitelfelvevő a tevékenységét folytatja.
109. A hitelkockázatot befolyásoló tényezők pontos azonosítása és a köztük és a hitelkockázat között fennálló összefüggések megbízható bemutatása kritikusnak tekintendő, hiszen a hitel egy-egy kvalitatív jellemzőjének látszólag apró változása akár a nemteljesítési kockázat növekedését megelőző indikátor lehet. Továbbá az IFRS 9 5.5.9 bekezdése alapján a kezdeti megjelenítéskor fennálló nemteljesítési kockázattól függ, hogy a hitelkockázat változása a kezdeti megjelenítés óta jelentős mértékű volt-e. Ha e tekintetben a hitelintézet a PD értéket használja a fennálló nemteljesítési kockázat változásának azonosítására, akkor vegye figyelembe, hogy mennyire jelentős (avagy milyen mértékben fluktuál) a PD értéknek a kezdeti megjelenítéskor felvett PD értékhez képest hányadossal kifejezett változása (azaz a PD változása osztva a kezdeti megjelenítéskor felvett PD értékkel) az IFRS 9 B5.5.11. bekezdését is figyelembe véve. Ugyanakkor tanácsos figyelembe venni azt is, hogy milyen jelentős magának a PD értéknek az elmozdulása (azaz mekkora a mérés időpontjában és a kezdeti megjelenítéskor felvett PD értékek különbsége).
110. A hitelintézetnek meg kell értenie, hogy egy adott leminősítés hány "kategóriára" vonatkozik, mert a PD érték egy kategóriával alacsonyabb besoroláshoz tartozó változása nem feltétlenül lineáris (például egy BB kategóriába sorolt kitettség ötéves nemteljesítési valószínűsége mintegy háromszorosa a BBB kategóriába sorolt kitettséghez képest az aktuális adatok és a bizonyos joghatóságokra vonatkozó elemzések alapján). Továbbá mivel az egy kategóriára kiterjedő elmozdulás jelentősége a bank minősítő rendszerének tagoltságától – és ebből adódóan az egyes kategóriák "szélességétől" – függ, a hitelintézet határozzon meg megfelelő kezdeti szegmentációt annak érdekében, hogy egy-egy szegmensben ne homályosodjon el az adott hitelezési kitettséghez vagy a hitelezési kitettségek egy csoportjához tartozó hitelkockázat jelentős mértékű növekedése. E tekintetben a hitelintézet gondoskodjon arról, hogy a hitelkockázat-minősítési rendszer a hitelkockázatok megkülönböztetésére megfelelő számú kategóriát tartalmazzon. A hitelintézet tartsa szem

¹⁷ Lásd az iránymutatások 6. elvét az előretekinthető információk, így a makrogazdasági tényezők figyelembe vételéről.

előtt azt a tény is, hogy a hitelkockázat jelentős mértékű növekedése akár a hitelminősítési kategória változása előtt is bekövetkezhet.

111. A hitelintézet vegye figyelembe, hogy bizonyos körülmények fennállása esetén a fenti 107. és 108. bekezdésben felsorolt tényezők negatív irányú elmozdulása nem feltétlenül jelenti azt, hogy a hitelkockázat jelentős mértékben növekedett. Például előfordulhat, hogy az AA minősítésű hitelezési kitettség nemteljesítési valószínűsége alacsony, és nem is sokkal magasabb, mint egy AAA minősítésű kitettséégé. Csakhogy kevés az olyan hitelezési kitettség, ahol a hitelkockázat ennyire nyilvánvalóan alacsony – és ahogy a 110. bekezdés is írja, a nemteljesítési valószínűség érzékenysége a minősítés minőségi romlásával párhuzamosan erősödhet.
112. A hitelintézet tartsa szem előtt azt is, hogy bizonyos körülmények között ugyan az egyes tényezők negatív irányba mozdulhatnak el, de ezt más tényezők javulása ellentételezheti (lásd az IFRS 9 megvalósításáról szóló útmutatást, 2.példa). Tekintettel arra azonban, hogy mennyire fontos a hitelkockázat jelentős mértékű növekedését feltárni, a hitelintézet vezessen be olyan irányítási és ellenőrzési folyamatokat, amelyek képesek megbízhatóan igazolni, hogy helyes-e egy-egy olyan döntés, miszerint a hitelkockázatra negatívan ható tényezőket a kedvező hatású tényezők ellentételezik.
113. A hitelintézet vizsgálja meg alaposan, és teljes súllyal vegye figyelembe a hitelintézet vezető testületének vagy felső vezetésének belátása alapján hozott olyan döntéseket, amelyek a hitelkockázat változására utalnak. Ha például a hitelkockázattal kapcsolatos aggodalmak miatt a hitelintézet egy hitelfelvevő vagy egy hitelfelvevői kategória esetében a monitoring szigorítása mellett döntött, nem valószínű, hogy a döntéshozó így intézkedett volna, ha a hitelkockázat növekedését nem tartotta volna jelentősnek.
114. Amikor a hitelintézet értékelése szerint a hitelkockázat, például a hitelnyújtás időzítése miatt, egy adott üzleti partnerrel szemben fennálló bizonyos kitettségek, de a partnernek nem az összes kitettsége esetében jelentősen növekedett, a hitelintézet gondoskodjon mindazoknak a hitelezési kitettségeknek az azonosításáról, amelyeknél a hitelkockázat jelentős mértékű növekedést mutat.
115. Amikor a hitelintézet csoportos (pl. a lakossági) alapon értékeli a hitelkockázat jelentős mértékű növekedését, a portfóliók meghatározását rendszeresen vizsgálja meg, és győződjön meg arról, hogy az ezekhez tartozó hitelezési kitettségek a hitelkockázatot befolyásoló tényezőkre adott reakciójuk tekintetében továbbra is hasonló tulajdonságokkal rendelkeznek. A gazdasági feltételek változása miatt új csoportosításra lehet szükség.
116. Az IFRS 9-nek a kezdeti megjelenítés óta jelentősen megemelkedett hitelkockázat értékeléséről szóló B5.5.1. bekezdése szerint olyan esetekben, amikor nyilvánvaló, hogy a hitelezési kitettségek adott csoportján belül bizonyos kitettségeknél a hitelkockázat jelentős mértékű növekedése következett be, a hitelintézet helyezze át e hitelezési kitettségcsoport egy részhalmazát vagy bizonyos hányadát az élettartami várható hitelezési veszteség mérése

alá még akkor is, ha ennek az azonosítása az egyedi hitelezési kitétségek alapján nem lehetséges (lásd IFRS 9, 5. szemléltető példa).

117. Ha a közös kockázati jellemzők alapján nem lehetséges azoknak a hitelezési kitétségeknek az alcsoportját azonosítani, amelyek esetében a hitelkockázat jelentősen megemelkedett, akkor az IFRS 9 B5.5.6. bekezdésével és az IFRS 9 megvalósításáról szóló útmutatás IE39 bekezdésével összhangban a hitelintézet a teljes csoport megfelelő hányadát helyezze át az élettartami várható hitelezési veszteség mérése alá.
118. A "jelentős" és "statisztikailag szignifikáns" kifejezések jelentését nem tanácsos azonosnak tekinteni, azaz az értékeléshez a hitelintézet ne kizárólag a kvantitatív elemzés alapján közelítsen. Ha a portfólió nagy számban tartalmaz kis egyedi hiteleket, és a releváns historikus adatok bőségesen rendelkezésre állnak, akkor esetleg részint statisztikai módszerek alkalmazásával is azonosítani lehet a "jelentős" növekedéseket. Egyéb hitelezési kitétségek esetében azonban ez nem megvalósítható.
119. Nem tanácsos a növekedés "jelentős" voltát abból a szempontból megítélni, hogy az hogyan hat a hitelintézet elsődleges pénzügyi kimutatásaira. A hitelintézet még akkor is végezze el a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének azonosítását és közzétételét, ha a nemteljesítési valószínűsége szempontjából meghatározott hitelkockázat növekedése – például a kitétség biztosítékkal való több mint teljes fedezettsége miatt – valószínűleg nem érinti az elszámolt értékvesztést, hogy képes legyen azokat a növekedéseket is azonosítani és közzétenni, amelyek valószínűleg fontosak azon felhasználók számára, akik a hitelintézet hitelezési kitétségeihez kapcsolódó hitelkockázat lényeges trendjeit igyekeznek megérteni.
120. Az IFRS 9 5.5.9 bekezdése szerint a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének mérésének alapja a beszámoló időpontjában a kitétségek kimutatott hitelkockázat összevetése a kezdeti megjelenítéskor megállapított hitelkockázattal. Az IFRS 9 BC 5.161. bekezdése és 6. szemléltető példa ennek az elvnek a standard és nem az alapelv szempontjából kivételes alkalmazását mutatja be egy példán keresztül. A példa szerint a hitelintézet egyes portfóliókra olyan maximális hitelkockázatot állíthat be a kezdeti megjelenítés időpontjában, amely alapján a portfólióra az élettartami várható hitelezési veszteség mérés kezd el vonatkozni akkor, ha a hitelkockázat a beállított maximális szint fölé emelkedik. Ez az egyszerűsítés csak akkor releváns, amikor a kitétséget megfelelő tagolás alapján szegmentálja a hitelintézet, és képes bemutatni, hogy az elemzés megfelel az IFRS 9 alapelveinek. A hitelintézet konkrétan azt legyen képes bemutatni, hogy a portfólióhoz tartozó tételek esetében a hitelminősítési maximum elérése előtt a hitelkockázat jelentős mértékű növekedése nem következett be.
121. A hitelintézet szigorúan vizsgálja felül azt a megközelítést, amely szerint a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének előfordulását értékeli. A hitelintézet vezető testülete vagy felső vezetése vegye figyelembe, léteznek-e további olyan tényezők, amelyeket a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének értékelésébe a hitelintézeti megközelítés színvonalának emelése érdekében tanácsos lenne bevonni.

122. A hitelintézetnek óvatosnak kell lennie, nehogy olyan torzított számítási eredmény alakuljon ki, amely az IFRS 9 célkitűzéseinek megvalósulását megakadályozza. Ha a hitelintézet véleménye szerint a megvalósítás során alkalmazott megközelítés valószínűleg torzulást okozott, a hitelintézet a kimutatott torzulás szerint változtassa meg az értékelését, és ezzel biztosítsa a standard célkitűzéseinek elérését (lásd különösen IFRS 9 B5.5.1.-B5.5.6. bekezdése).
123. Az IFRS 9 az 5.5.12. és a B5.5.25.-B5.5.27. bekezdésben rögzíti, milyen értékelési követelmények vonatkoznak az újratárgyalt vagy módosított hitelezési kitétségek hitelkockázatának jelentős mértékű növekedésére. Konkrétan, ha módosítás történik, de emiatt a pénzügyi eszközt az IFRS 9 szabályai szerint nem vezetik ki, akkor egy gazdálkodó egységnek az alábbiak összehasonlításával kell értékelnie, hogy jelentősen nőtt-e a pénzügyi eszköz hitelkockázata: a) a nemteljesítés bekövetkezésének kockázata a beszámoló fordulónapján a módosított szerződéses feltételek alapján; és b) a nemteljesítés bekövetkezésének kockázata a kezdeti megjelenítéskor az eredeti, módosítás nélküli szerződéses feltételek alapján.
124. A hitelintézet biztosítsa, hogy a módosítások és az újratárgyalások ne fedjék el a hitelkockázat növekedését, tehát ne vezessenek se a várható hitelezési veszteség alulértékeléséhez, se az élettartami várható hitelezési veszteség szerinti kategóriába való átsorolás csúszásához olyan ügyfelek esetén, akiknek a hitelkockázata jelentősen romlott, illetve emiatt ne kerüljön sor indokolatlan átsorolásra az élettartami várható hitelezési veszteség méréséből a 12 hónapra várható hitelezési veszteség mérésének kategóriájába.
125. Amikor a hitelintézet azt határozza meg, hogy egy módosított hitelezési kitétség esetében bekövetkezett-e a hitelkockázat jelentős mértékű növekedése, legyen képes bemutatni, és a várható hitelezési veszteség becsült értékeinek kialakítása során vegye figyelembe, hogy az adott módosítás vagy újratárgyalás az eredeti megjelenítés időpontjában fennálló helyzethez képest javította vagy helyreállította a hitelintézet képességét arra, hogy a kamatot és a tőkét behajtsa. A hitelintézet fontolja meg a módosított szerződéses cash-flow-k kérdését és azt is, hogy a módosítások mit jelentenek a hitelezési kitétség jövőbeli hitelkockázata szempontjából (az ügyfél hitelkockázatát figyelembe véve). Többek között az alábbi tényezőket tanácsos megfontolni:
- a. a szerződéses feltételek módosítása vagy újratárgyalása és az ebből adódó cash-flow-k az eredeti módosítatlan szerződéses feltételekhez képest az ügyfél számára előnyösek-e, és gazdasági szempontból hogyan befolyásolja a módosítás az ügyfél képességét az adósság törlesztésére;
 - b. azonosíthatók-e olyan tényezők, amelyek alátámasztják azt az értékelést, amelyet a hitelintézet az ügyfél adósságtörlesztési képességéről készített, ideértve a módosításhoz vezető körülményeket és az ügyfél kilátásait a módosításnak köszönhetően, figyelembe véve az aktuális feltételeket, a makrogazdasági előrejelzéseket és annak a szektornak/iparágynak a kilátásait, amelyben az ügyfél a tevékenységét végzi, az ügyfél üzleti modelljét és üzleti

(üzletvezetési) tervét, amely felvázolja, mire számít az ügyfél saját teljesítményét, pénzügyi stressztűrő képességét és cash-flow-it illetően; és

- c. az ügyfél üzleti terve megvalósítható-e, végrehajtható-e és a hitelezési kitettség módosított szerződéses feltételei mellett összhangban áll-e a kamatok és a tőke törlesztésére meghatározott ütemezéssel.

126. Az élettartami várható hitelezési veszteséghez átsorolt, később újratárgyalt vagy módosított, de ki nem vezetett hitelezési kitettségek nem, illetve csak akkor kerülhetnek vissza a 12 hónapra várható hitelezési veszteség mérésének kategóriájába, ha elegendő bizonyíték támasztja alá, hogy a hitelkockázat a hitelezési kitettség élettartama alatt a kezdeti megjelenítés időpontjában fennálló helyzethez képest nem nőtt jelentősen. Például ahol a hitelintézet különféle engedményeket, kamatcsökkentést, a tőke törlesztésére halasztást ad a pénzügyileg nehéz helyzetben levő ügyfeleknek, a hitelezési kitettség az alacsonyabb hitelkockázat jegyeit mutathatja annak ellenére, hogy az ügyfél továbbra is pénzügyi nehézségekkel küzd, és nincs valós kilátás arra, hogy a kitettség fennmaradó élettartama alatt az ütemezés szerint fog törleszteni. Az IFRS 9 B5.5.27. bekezdése szerint "annak bizonyítékai között, hogy az élettartami várható hitelezési veszteségek megjelenítésére vonatkozó kritériumok már nem teljesülnek, szerepelhetnek a módosított szerződéses feltételeknek megfelelő, aktuális és időben történő fizetésre vonatkozó múltbeli adatok. Az ügyfélnek jellemzően következetesen jó fizetési magatartást kell bizonyítania egy adott időszakon keresztül, mielőtt úgy tekintenék, hogy a hitelkockázat csökkent. Az elmulasztott vagy nem teljes körű fizetésekre vonatkozó múltbeli adatok például jellemzően nem törlődnek csupán azáltal, hogy a szerződéses feltételek módosítását követően egy fizetést időben teljesítenek."

4.3.3 Gyakorlati megoldások alkalmazása

127. Az IFRS 9 több olyan gyakorlati megoldást is tartalmaz, amelyek célja, hogy számos társaság számára csökkentse a bevezetéssel járó terheket, ezzel is elismerve az a tényt, hogy az IFRS 9 standardot különféle gazdálkodó szervezetek fogják alkalmazni, így bankszektoron kívüli gazdálkodó egységek is.

128. Az alábbi bekezdések a következő gyakorlati megoldásokkal foglalkoznak: azzal az információhalmazzal, amelyet egy jogalany a várható hitelezési veszteség mérése során figyelembe kell vennie, az "alacsony" hitelkockázattal járó kitettségekre vonatkozó mentességgel és a 30 napos késedelemre vonatkozó megcáfolható feltételezéssel.

129. A hitelintézet csak korlátozott mértékben éljen ezekkel a gyakorlati megoldásokkal, mert jó eséllyel jelentős torzításokat hoznak létre, és mivel tevékenységük folytán a releváns információk beszerzése valószínűleg nem okoz "aránytalanul magas költséget vagy erőfeszítést". A hitelintézet vegye figyelembe, hogy a gyakorlati megoldások alkalmazása esetén korrekciókra van szükség a létrejövő torzítások elkerülése érdekében, és arra is legyen tekintettel, hogy az IFRS 9 a várható hitelezési veszteség becslését tűzi ki célként annak érdekében, hogy olyan elfogulatlan és valószínűség alapján súlyozott összeget tükrözzön,

amely a lehetséges kimenetek egész sorának értékelése alapján határozható meg (IFRS 9 5.5.17. bekezdés).

130. Ahol a hitelintézet ilyen gyakorlati megoldásokat vesz igénybe, ezek használatának indoklását világosan dokumentálja.

Az információhalmaz

131. Az IFRS 9 B5.5.15 bekezdése megállapítja, hogy "a gazdálkodó egységnek az észszerű és indokolható, aránytalanul magas költség vagy erőfeszítés nélkül rendelkezésre álló információkat kell figyelembe vennie", és "nem kell teljeskörű információkeresést végeznie annak meghatározása során, hogy a hitelkockázat jelentősen nőtt-e a kezdeti megjelenítés óta". A hitelintézet ezeket a megállapításokat ne értelmezzék vagylagosan, és dolgozzanak ki olyan rendszereket és eljárásokat, amelyek a kitettségek csoportja vagy az egyedi kitettség szempontjából releváns minden észszerű és támogatható információt szükség szerint felhasználnak a számviteli követelmények magas színvonalú, megalapozott és következetes teljesülése érdekében. Ennek ellenére nincs szükség többletköltség és működési terhek bevezetésére ott, ahol ezek nem járulnak hozzá az IFRS 9 magas színvonalú végrehajtásához.

Az "alacsony kockázatra" vonatkozó mentesség

132. Az IFRS 9 5.5.10. bekezdése szerint "a gazdálkodó egység feltételezheti, hogy valamely pénzügyi eszköz hitelkockázata nem nőtt jelentősen a kezdeti megjelenítés óta, amennyiben megállapításra kerül, hogy a pénzügyi eszköz hitelkockázata alacsony a beszámoló fordulónapján". Ugyan a hitelintézetnek emiatt lehetősége van arra, hogy az "alacsony kockázatú" kitettségek esetében eltekintsen annak értékelésétől, hogy a kezdeti megjelenítés óta jelentősen nőtt-e a hitelkockázat, ennek a gyakorlati megoldásnak az alkalmazását érdemes korlátok között tartani. Konkrétan a hitelintézet minden hitelezési kitettség esetében megfelelő időben értékelje a hitelkockázat jelentős mértékű növekedését.
133. Ebben az összefüggésben a hitelintézet az elszámolt értékvesztésen keresztül mindig jelenítse meg a 12 hónapra várható hitelezési veszteség változásait olyan esetekben, ahol a hitelkockázat nem növekedett jelentős mértékben, ennek jelentős mértékű növekedése esetén viszont vezesse át a kitettséget az élettartami várható hitelezési veszteségek közé. Az IFRS 9 magas színvonalú végrehajtása érdekében az alacsony hitelkockázatra vonatkozó mentesség alkalmazása minden esetben egészüljön ki világos bizonyítékokkal, amelyek szerint a beszámoló időpontjában fennálló hitelkockázat elég alacsony, tehát a kezdeti megjelenítés óta a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésére nem kerülhetett sor.
134. Annak szemléltetésére, hogy mit jelent az IFRS 9 B5.5.22. bekezdésében az alacsony hitelkockázat, az IFRS 9 B5.5.23. bekezdése példaként egy külső minősítés által "befektetésre ajánlott" instrumentumot említ. Ugyanakkor nem lehet egy adott hitelminősítő intézet által "befektetésre ajánlott" kategóriába sorolt összes hitelezési kitettséget automatikusan alacsony hitelkockázatúnak tekinteni. A hitelintézet elsősorban a saját hitelkockázat-

értékelésére támaszkodjon amikor egy-egy hitelezési kitettség hitelkockázatát értékelni kívánja, és ne hagyatkozzon kizárólag vagy mechanikusan a hitelminősítő intézetek által megállapított besorolásokra (amennyiben ezek rendelkezésre állnak). Ugyanakkor a derűlátó belső hitelminősítés a külső minősítésekhez képest további elemzést és a hitelintézet vezető testülete vagy felső vezetése részéről jóváhagyást igényel.

A 30 napnál hosszabb késedelemre vonatkozó megcáfолható feltételezés

135. A hitelintézet működtessen hitelkockázat-értékelési és kezelési folyamatokat, hogy a hitelkockázat jelentős változásait biztosan még a kitettségek késedelmessé válása, elmaradása előtt fel tudja tárni. Bár az IFRS 9 nem zárja ki, hogy a hitelintézet a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének értékelésére a 30 napnál hosszabb késedelemre vonatkozó megcáfолható feltételezést óvintézkedésként a növekedést korábban jelző egyéb mutatókkal együtt alkalmazza, a hitelintézet lehetőleg ne használja azt olyan elsődleges mutatóként, amelye alapján a kitettséget az élettartamra várható hitelezési veszteségek közé sorolja.
136. Ha a 30 napnál hosszabb késedelemre vonatkozó feltételezést arra hivatkozva cáfolja egy megállapítás, hogy a hitelkockázat nem növekedett jelentős mértékben, azt minden esetben alapos elemzéssel kell alátámasztani, amely világosan bemutatja, hogy a 30 napos késedelem nem korrelál a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésével¹⁸. Az elemzésben tanácsos figyelembe venni mind az aktuális, mind pedig azokat az észszerű és indokolható előretekintő információkat, amelyek miatt likviditási hiányok a jövőben a múltbeli tapasztalatokhoz képest másként fognak alakulni.
137. E tekintetben a hitelintézet vegyen igénybe releváns, előretekintő, észszerű és indokolható információkat annak elemzéséhez, hogy az ilyen információ és a hitelkockázatot befolyásoló tényezők között fennáll-e lényegi kapcsolat. A hitelintézet ne alkalmazza a 30 napos késedelemre vonatkozó megcáfолható feltételezést, amíg nem igazolja, hogy az előretekintő információ és a hitelkockázatot befolyásoló tényezők között nem áll fenn lényegi kapcsolat, és akkor se, ha ilyen információ aránytalanul magas költség vagy erőfeszítés nélkül nem elérhető.
138. Az olyan korlátos számú esetekben, amikor a késedelemre vonatkozó információ a legjobb kritérium, amely alapján a hitelintézet el tudja dönteni, hogy adott kitettséget érdemes átsorolnia az élettartamra várható hitelezési veszteség kategóriájába, fordítson különös figyelmet a 12 hónapra várható hitelezési veszteségre elszámolt értékvesztés mérésére, hogy a várható hitelezési veszteséget mindenképpen megfelelően, az IFRS 9 mérési célkitűzése szerint tudja rögzíteni. Továbbá a hitelintézet vegye figyelembe, hogy a várható hitelezési veszteség elszámolási modellje a megvalósítás során torzulni fog, ha túlzott mértékben a múltbeli információkra támaszkodik, és biztosítsa azt is, hogy teljesüljenek az

¹⁸ Egyes joghatóságokban például bevett hitelfelvevői gyakorlat a törlesztések csúsztatása bizonyos kitettségek esetében, ugyanakkor a historikus adatok szerint ezeket az elmaradt törlesztéseket a következő hónapokban maradéktalanul pótolni szokták.

IFRS 9 standard értékvesztésre vonatkozó követelményei (ugyanis a várható hitelezési veszteséget a megállapított mérési célkitűzések szerint kell tükrözni, és a hitelkockázat összes jelentős mértékű növekedését ki kell mutatni).

4.4 A hitelkockázattal kapcsolatos gyakorlatok felügyeleti értékelése, várható hitelezési veszteségek és a tőkemegfelelés elszámolása

4.4.1 1. elv — A hitelkockázat-kezelés értékelése

Az illetékes hatóság rendszeresen értékelje a hitelintézet hitelkockázattal kapcsolatos gyakorlatának hatékonyságát.

139. Az illetékes hatóság győződjön meg arról, hogy a hitelintézet alkalmazza és betartja a jelen iránymutatásokban ismertetett megbízható hitelkockázati gyakorlatokat. Az illetékes hatóság többek között értékelje, hogy:

- a. a hitelintézetnél a hitelkockázatok belső felmérési funkciója megalapozott, és kiterjed minden hitelezési kitétségre;
- b. a hitelintézetnél jól dokumentált és megfelelő minőségű folyamatok és rendszerek időben azonosítják, minősítik, figyelemmel kísérik és kezelik az összes hitelezési kitétségek hitelkockázatának változásait, és tapasztalt vezetői megítélés során figyelembe veszik az aktuális feltételeket és az előretekintő információkat, ideértve a makrogazdasági tényezőket.
- c. a hitelintézet folyamatai olyan módon tükrözik a hitelintézet kockázati étvágát, hogy egyben gondoskodnak azoknak a hitelezési kitétségeknek a haladéktalan azonosításáról és megfelelő monitoringjáról, amelyeknek a hitelkockázata a hitelnyújtás vagy a vétel óta a hitelintézet kockázati étvágához képest túlzottan megemelkedett, továbbá biztosítják, hogy a várható hitelezési veszteség alapján becsült értékvesztések megfelelően tükrözzék ezeknek a kitétségeknek az esetében a hitelkockázat növekedését a növekedés azonosításának időpontjától. amikor a hitelintézet olyan hitelezési kitétséget keletkeztet vagy vásárol, amelynek a hitelkockázata a szerzés időpontjában hitelintézet kockázati étvágán túllép, és ezért a hitelintézet hitelezési szabályzatai és standardjai alapján kivételnek minősül, az illetékes hatóság értékelje, hogy az alábbiak tekintetében a hitelintézet megfelelő folyamatokat és ellenőrzéseket alakított-e ki, és ezeket betartja-e: az ilyen kitétségek kezdeti azonosítása, felülvizsgálata, jóváhagyása és dokumentálása; a szabályzat szerinti kivételek jelentése a felső vezetésnek, egyedileg jelentős kitétségek esetén pedig a vezető testületnek; az ilyen kitétségek megfelelő monitoringja a kezdeti megjelenítés után. Az illetékes hatóság értékelje továbbá, hogy a hitelintézet folyamatai és ellenőrzései külön azonosítják-e a hitelintézet kockázati étvágájának megfelelő kitétségekhez és a kockázatosabb hitelezési kitétségekhez tartozó várható hitelezési veszteségre becsült értékvesztéseket;

- d. a hitelintézet vezető testülete és felső vezetése rendszeres időközönként (pl. negyedévente, vagy indokolt esetben ennél gyakrabban) megfelelő tájékoztatást kap a hitelezési kitettségek hitelkockázatáról, a hitelkockázat változásairól, és ezzel kapcsolatban a várható hitelezési veszteségre elszámolt értékvesztésről és az értékvesztés becsült értékeinek változásáról;
 - e. a hitelkockázat értékelése és mérése során alkalmazott előrejelzések nemcsak ésszerűek és indokolhatók, hanem a hitelintézet által egyéb célokra használt előrejelzésekkel összhangban is állnak, és mindezeket az előrejelzések az illetékes hatóságok rendelkezésére állnak; és
 - f. a hitelintézetnél a belső hitelkockázat-értékelési modellek következetességének validálását szolgáló szabályzatok és eljárások megalapozottak.
140. Ezeknek az értékeléseknek az elkészítése során az illetékes hatóság a hitelintézetet kiegészítő, nem publikus információk átadására kötelezheti rendszeres felügyeleti beszámoló, eseti beszámoló és helyszíni vizsgálat formájában. Az illetékes hatóság ugyanezeket a módszereket veheti igénybe, amikor az alábbi elvek szerint szükséges értékelésekhez szerez be kiegészítő információkat.

4.4.2 2. elv— A várható hitelezési veszteség értékelése

Az illetékes hatóság győződjön meg arról, hogy a hitelintézet által az elszámolt értékvesztés megállapítására használt módszerekkel a várható hitelezési veszteséget megfelelően, az alkalmazandó számviteli szabályozás szerint lehet mérni.

141. Amikor az illetékes hatóság a hitelintézet által az értékvesztés becslésére igénybe vett módszereket értékeli, győződjön meg arról, hogy a hitelintézet olyan elveket és gyakorlatot követ, amelyek összhangban állnak az iránymutatásokban a várható hitelezési veszteség mérésére vonatkozóan ismertetett elvekkel, ideértve többek között az alábbiakat:
- a. a hitelintézet által a várható hitelezési veszteség mérésére használt eljárások megalapozottak, naprakészek, és olyan kritériumokat vesznek figyelembe, mint például a hitelkockázatot enyhítő tényezők (és különösen a biztosíték, az enyhítő tényezők figyelembe vétele után fennmaradó kockázat, e kockázat és a hitelfelvevő hitelképessége közötti korreláció valamint a védelem eredményessége szempontjából a potenciális hatás) naprakész értékeléseit, a hitelfelvevővel kapcsolatos konkrét tényezők értékelésére épülő cash-flow becsléseket, az aktuális és a jövőbeli makrogazdasági feltételeket minden egyéb olyan releváns előretekintő információval együtt, amely a hitelintézet hitelezési kitettségének várható behajthatóságára hatással van;
 - b. az értékvesztések együttes vagy egyedi megállapításának keretei és módszertana megalapozottak;
 - c. a hitelezési kitettségekre képzett összesített értékvesztés az alkalmazandó számviteli követelmények és a hitelintézeti portfólió hitelkockázatnak tekintetében megfelelő;

- d. a behajthatatlanság a megfelelő időszakban értékvesztések vagy leírások formájában elszámolásra kerül; és
 - e. a várható hitelezési veszteség megállapítására használt módszertől függetlenül a hitelintézetnél a várható hitelezési veszteség mérésének belső folyamatai figyelembe veszik a hitelintézet által vállalt hitelkockázatot és a hitelintézet hitelezési kitétségeihez tartozó hitelkockázat változását.
142. Annak megállapítására, hogy a várható hitelezési veszteség mérése megfelelő-e, az illetékes hatóság vizsgálja meg alaposan a 4.3. bekezdésben írt gyakorlati egyszerűsítések alkalmazását.
143. Az illetékes hatóság a hitelintézet hitelkockázat-értékelési és várható hitelezési veszteség mérési funkciójának vizsgálata során igénybe veheti a belsőellenőrzés és a könyvvizsgálók által elvégzett munkát¹⁹.

4.4.3 3. elv— A tőke megfelelés értékelése

Az illetékes hatóság a hitelintézet teljes tőke megfelelésének értékelése során vegye figyelembe a hitelintézetnél a hitelkockázatra vonatkozóan alkalmazott gyakorlatot.

144. Amikor az illetékes hatóság a hitelintézet teljes tőke megfelelésének részeként azt értékeli, hogy a hitelezési kitétségekre képzett értékvesztések szintje megfelelő-e, vizsgálja meg a hitelintézet hitelkockázattal kapcsolatos gyakorlatát, és vegye figyelembe, hogy a hitelintézetnél a várható hitelezési veszteség mérésének ezzel kapcsolatos folyamatai, módszerei és alapfeltételezései jelentős mértékben vesznek igénybe tapasztalaton alapuló hitelbírálati becsléseket.
145. Értékelésének elvégzése során az illetékes hatóság vizsgálja meg, hogy a hitelintézet:
- a. eredményes rendszereket és ellenőrzéseket tart-e fenn a hitelkockázat szintjének, a hitelkockázat jelentős mértékű növekedésének és az eszközök minőségével kapcsolatos problémáknak időben történő azonosítására, monitoringjára és ellenőrzésére;
 - b. a hitelkockázatot és a portfólió behajthatóságát befolyásoló összes jelentős releváns tényezőt elemezte-e; és
 - c. elfogadható értékvesztés-becslési folyamatot alakított-e ki, amely legalább a jelen iránymutatásokban lefektetett elveknek, és a releváns számviteli követelményeknek is megfelel.

¹⁹ Az EBH iránymutatása a felelős belső irányításról (GL44) és az EBH iránymutatása az illetékes hatóságok és a jogszabályban előírt könyvvizsgálatot végző könyvvizsgáló közötti kommunikációról (EBA/GL/2016/05)

146. A tőkemegfelelés értékelése során az illetékes hatóság vegye figyelembe, hogy a hitelintézet számviteli és hitelkockázat-értékelési szabályzata és gyakorlatai hogyan érintik a hitelintézet eszközeinek és nyereségének, és ebből adódóan tőkehelyzetének mérését.
147. Amikor az illetékes hatóság a hitelintézet hitelkockázattal kapcsolatos gyakorlatában hiányosságot mutat ki, a hatóság vizsgálja meg, hogy e hiányosságok hogyan érintik a beszámolóba beállított értékvesztések szintjét, és amennyiben az alkalmazandó számviteli szabályozás szerint az elszámolt értékvesztés teljes összege nem megfelelő, az illetékes hatóság ezt tárgyalja meg a hitelintézet felső vezetésével és vezető testületével, és szükség esetén alkalmazzon egyéb felügyeleti intézkedést.
148. Az illetékes hatóság a 2013/36/EU irányelv VII. cím, 2. fejezet, III. szakasz 104. cikke alapján fontolja meg további szavatolótőke-követelmény előírását, amennyiben a hitelkockázat-értékelésének vagy a várható hitelezési veszteség mérésének hiányosságai jelentősek, vagy megfelelő időben nem kerülnek csökkentésre.